

Jaarstukken 2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
Jaarverslag 2017	6
1.1 De organisatie	6
1.1.1 Bestuurlijke structuur	6
1.1.2 Organisatiestructuur van Stadsbank Oost Nederland	8
1.1.3 Het werkgebied van de bank	9
1.2 Bericht van het Dagelijks Bestuur	10
1.2.1 Doelstelling van Stadsbank Oost Nederland	10
1.2.2 Bestuur	10
1.2.3 Dienstverlening van Stadsbank Oost Nederland	11
1.3 Bedrijfsvoering 2017	12
1.3.1 Autonome ontwikkelingen 2017	12
1.3.2 Realisatie van doelmatigheid en rechtmatigheid	12
1.4 Programmaverantwoording	14
1.4.1 Programma: Algemeen Bestuur	14
1.4.2 Programma: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	16
1.5 Verplichte paragrafen	24
1.5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	24
1.5.2 Onderhoud kapitaalgoederen	28
1.5.3 Financiering	28
1.5.4 Verbonden partijen	29
1.5.5 Bedrijfsvoering	29
Jaarrekening 2017	32
2.1 Balans per 31 december 2017	32
2.2 Overzicht van de Baten en Lasten in de Jaarrekening 2017	33
2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	33
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	33
2.3.1 Activa	34
2.3.2 Passiva	35
2.4 Toelichting op de Balans	36
2.4.1 Activa	36
2.4.2 Passiva	39
2.5 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening	44
2.5.1 Algemeen Bestuur	44
2.5.2 Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	46
2.5.3 Toelichting resultaat voor en na bestemming (mutaties in reserves)	47
2.6 Sisa	48

Overige gegevens.....	49
3.1 Controleverklaring	49
3.2 Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2017 en resultaat-bestemming	50
Bijlagen.....	52
Categorische indeling rekening	53
Resultaat 2017	53
Berekening van de afrekening met de deelnemende gemeenten over het jaar 2017	54
Statistische gegevens.....	56

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag 2017, de jaarrekening 2017 en een aantal bijlagen.

Het jaar 2017 heeft in het teken gestaan van een verdere kwaliteitsverbetering van producten en processen bij de SON. Dit vanuit het uitgangspunt dat de mensen met financiële problemen bij de Stadsbank een zo optimaal mogelijke dienstverlening krijgen en goed geholpen worden bij de oplossing van hun financiële problematieken. Dat doet de SON niet alleen, maar nadrukkelijk in afstemming met gemeenten, vrijwilligers en overige ketenpartners.

Naast inzet op verbetering van de informatievoorziening aan klanten van de SON, heeft in 2017 ook de digitale dienstverlening een nieuwe impuls gekregen. Als eerste schuldhulpverlenende organisatie in Nederland maakt de SON gebruik van een nieuwe digitale applicatie –Mijn Stadsbank–, waarin mensen op hun mobiele telefoon alle bankzaken bij de SON kunnen volgen.

De context waarin de SON zijn werk doet wordt steeds veeleisender en complexer. Problematieken zijn anders en zwaarder dan jaren geleden en er wordt meer van de schuldhulpverlening verwacht. Ook een veranderende opvatting over het begrip “zelfredzaamheid” kan in de nabije toekomst de schuldhulpverlening beïnvloeden. Belangrijk is dus ook om ook de komende periode open oor en oog te hebben voor een toekomstbestendige en duurzame schuldhulpverlening.

Tot slot: in deze jaarstukken zijn voor het eerst een aantal relevante prestatie-indicatoren opgenomen over de effectiviteit van de schuldhulpverlening. Deze indicatoren zijn in samenspraak met de deelnemende gemeenten ontwikkeld. De set indicatoren wordt daarbij gezien als een eerste aanzet. Verdere doorontwikkeling vindt de komende periode plaats.

Enschede, 12 april 2018

Dhr. Drs. P.G. Welman
Voorzitter Dagelijks Bestuur

Jaarverslag 2017

1.1 De organisatie

Stadsbank Oost Nederland is een Gemeenschappelijke Regeling, die voor de burgers van 22 gemeenten in Twente en de Achterhoek werkzaam is op het gehele terrein van de schulddienstverlening. De 22 aangesloten gemeenten zijn organisatorisch verdeeld over vijf gebiedsteams. De hoofdlocatie van de organisatie is gevestigd in Enschede. Daarnaast vindt de dienstverlening plaats zoveel mogelijk dichtbij de klant op werklocaties in de aangesloten gemeenten.

Kerngegevens Stadsbank Oost Nederland

Algemeen	2017	2016
Aangesloten gemeenten	22	22
Werkgebieden*	5	5
Inwoners werkgebied **	901.879	901.023
Huishoudens **	390.112	387.094

* Vanaf 2016 zijn er 5 gebiedsteams in het nieuwe dienstverleningsmodel.

** Demografische kerncijfers per gemeente 2017, CBS.

1.1.2 Bestuurlijke structuur

Het Algemeen Bestuur (2014 – 2018)

Elke aangesloten gemeente wijst uit haar college één lid aan voor het Algemeen Bestuur. Elk lid van het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering één stem. De vergaderingen van het Algemeen Bestuur zijn openbaar.

Het Algemeen Bestuur heeft in 2017 drie keer vergaderd.

De samenstelling van het Algemeen Bestuur is per 31 december 2017 als volgt:

Het Algemeen Bestuur

Gemeente	Lid	Gemeente	Lid
Aalten	Dhr. H. Wiltink	Lochem	Mevr. I. de Pagter
Almelo	Dhr. F. J. Cornelissen	Losser	Dhr. J.F. Hassink
Berkelland	Dhr. J.B. Boer	Montferland	Mevr. I.T.J.M. Wolsing
Borne	Dhr. M.J.R. Kotteman	Oldenzaal	Dhr. R.G.H. Christenhusz
Bronckhorst	Dhr. P. Seesing	Oost Gelre	Mevr. M.G. Frank
Dinkelland	Mevr. I. Duursma	Oude IJsselstreek	Dhr. P. van de Wardt
Enschede	Dhr. P.G. Welman	Rijssen-Holten	Dhr. B. Beens
Haaksbergen	Mevr. E.B.M. van Spiegel	Tubbergen	Dhr. R.H. de Witte
Hellendoorn	Mevr. J.H. van den Dolder	Twenterand	Dhr. G.J. Binnenmars
Hengelo (Ov)	Mevr. M.H. ten Heuw	Wierden	Dhr. N. Lansink Rotgerink
Hof van Twente	Dhr. P. v. Zwanenburg	Winterswijk	Dhr. D.W. Aalderink

* Mevr. I. Duursma neemt waar voor de afgetreden mevr. J.B.M. Zwiep.

Het Dagelijks Bestuur (2014-2018)

Aan het begin van de zittingsperiode van het bestuur benoemen de leden van het Algemeen Bestuur uit hun midden het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit acht leden. Statutair maken de Algemeen Bestuursleden van de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo deel uit van het Dagelijks Bestuur.

Elk lid van het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering één stem. Bij het staken van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Het Dagelijks Bestuur heeft in 2017 acht keer vergaderd.

Het Dagelijks Bestuur	
Naam	Functie
Dhr. P.G. Welman	Voorzitter
Mevr. I.T.J.M. Wolsing	Vice-voorzitter
Mevr. M.H. ten Heuw	Lid
Dhr. D.W. Aalderink	Lid
Dhr. R.G.H. Christenhusz	Lid
Dhr. F.J. Cornelissen	Lid
Dhr. G.J. Binnenmars	Lid
Dhr. P. v. Zwanenburg	Lid

De heer P.G. Welman is voorzitter van het Algemeen Bestuur.

De heer P. Lage Venterink, Hoofd afdeling Juridische Zaken en Beleid, sector Sociaal bij de gemeente Hengelo, is secretaris van het bestuur.

Het Platform

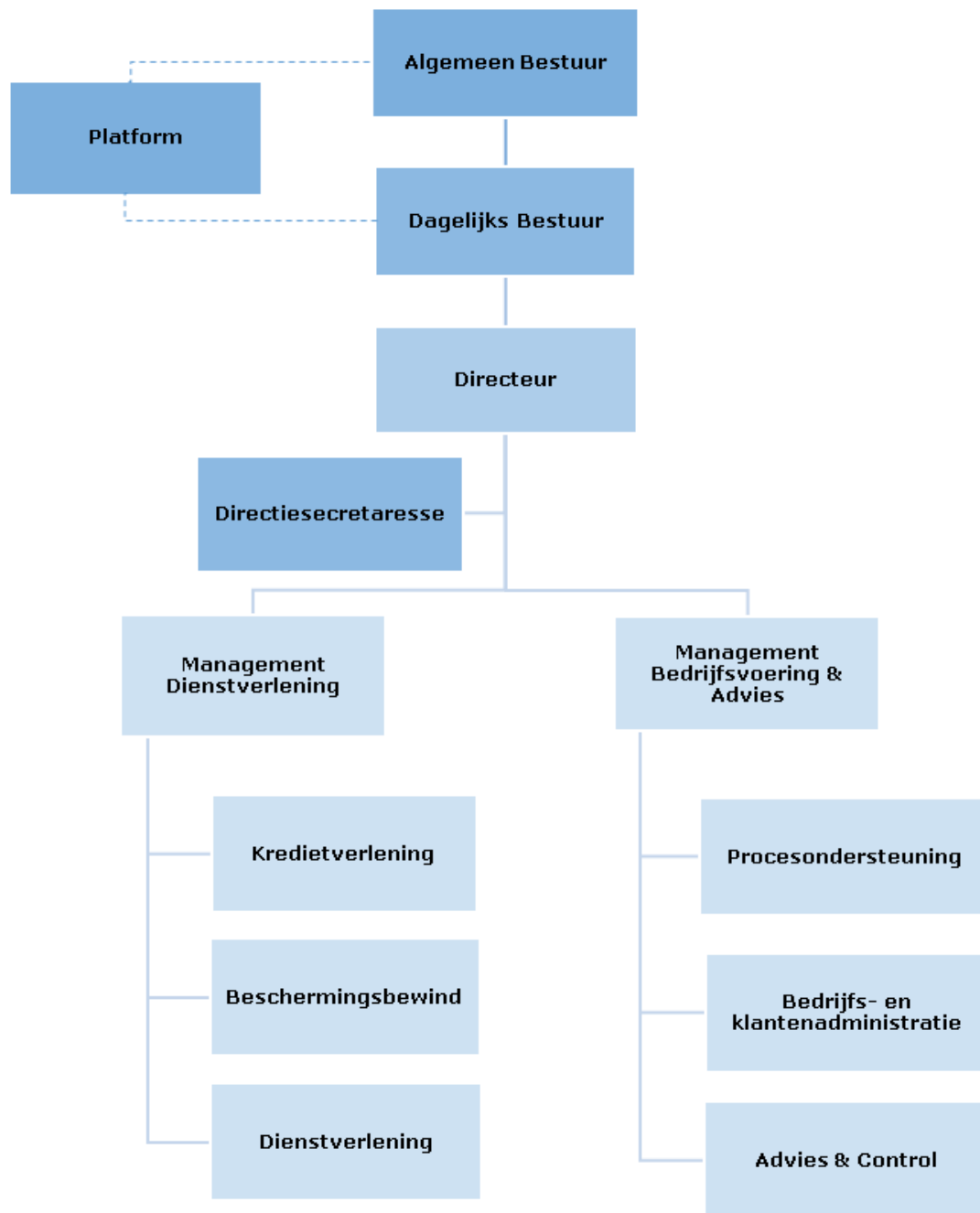
Het Platform is een permanente ambtelijke adviescommissie aan zowel het bestuur als de directeur van de bank. Het Platform geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur en de directie inzake het beleid en de bedrijfsvoering van de bank.

De voorzitter van het Platform wordt door het Algemeen Bestuur benoemd en neemt als adviseur deel aan de vergaderingen van zowel het Algemeen – als het Dagelijks Bestuur. In 2017 was de heer J.H. Scholtens, hoofd Afdeling Sociaal Economische Zaken bij de gemeente Almelo, voorzitter van het Platform.

De vergaderingen worden in principe gepland vlak voor bestuursvergaderingen met de mogelijkheid om ook tussendoor vergaderingen in te plannen. In het jaar 2017 hebben 6 vergaderingen plaatsgevonden.

Het jaar 2017 stond o.a. in het teken van prestatie-indicatoren schulddienstverlening, het ontwikkelen van een draagkrachtsystematiek ten behoeve van meerderjarigenbewind en de implementatie ervan en de mogelijkheid voor gemeenten om het rentepercentage van sociale kredieten per gemeente vast te stellen.

1.1.3 Organisatiestructuur van Stadsbank Oost Nederland

Bestuurs- en organisatiestructuur Stadsbank Oost Nederland per 1-1-2017

1.1.4 Het werkgebied van de bank

Het werkgebied van de bank bestaat uit de 22 bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten.

In het nieuwe dienstverleningsmodel zijn de gemeenten van Stadsbank Oost Nederland als volgt ingedeeld in 5 gebiedsteams:

Gebiedsteams	
Team	Gemeente
Enschede Oost-West	Enschede-Oost, Enschede-West, Haaksbergen, Losser.
Enschede Noord-Zuid-Centrum	Enschede-Noord, Enschede-Zuid, Enschede-Centrum.
Hengelo	Borne, Dinkelland, Hengelo, Hof van Twente, Oldenzaal en Tubbergen.
Almelo	Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Twenterand en Wierden.
Achterhoek	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

1.2 Bericht van het Dagelijks Bestuur

1.2.1 Doelstelling van Stadsbank Oost Nederland

De Stadsbank Oost Nederland is als professioneel dienstverlener een deskundige en betrouwbare steun en toeverlaat voor mensen met financiële problemen. Onze missie is om de eigen kracht van mensen te versterken en financiële stabiliteit voor mensen te bieden. Dat doen we vanuit een transparante, kwalitatief hoogwaardige en professionele dienstverlenende organisatie. Wij gaan samen met onze klanten altijd op zoek naar de beste oplossing voor het financiële probleem. Daarbij werken we klantgericht, communiceren we transparant, hebben we een goede bereikbaarheid en bieden een hoge kwaliteit. We geven onze klanten een nieuw en reëel toekomstperspectief.

In de dienstverlening richting gemeenten staan 'maatwerk' en 'innovatie' centraal. Belangrijk daarbij is dat een open en transparante dialoog met de opdrachtgevers plaatsvindt en dat de bank zich door gemeenten op open wijze laat aanspreken op de kwaliteit van de dienstverlening.

We zetten in op versterking van verbinding en samenwerking met ketenpartners en vrijwilligers, het aangaan van nieuwe combinaties en het meewerken aan/bedenken van nieuwe en innovatieve oplossingen. Wij staan open voor elke nieuwe uitdaging vanuit de samenleving.

De Stadsbank heeft als doelstelling om haar schulddienstverlening maatwerkgericht en zo dicht mogelijk bij de klant te verrichten. Er zijn integrale klantteams gevormd, die per regio een gebiedsteam vormen. De nieuwe werkprocessen zijn gericht op klantvriendelijkheid, snelle doorlooptijden, één aanspreekpunt voor de klant en het zoveel mogelijk werken op locatie. De gebiedsteams worden ondersteund door een centrale administratieve backoffice en een centrale beleidsadvies eenheid.

De bank is lid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK), de belangenvereniging van gemeentelijke kredietbanken, publieke instellingen en bedrijven die mensen met schulden helpen. Daarnaast is de bank aangesloten bij Sociale Banken Nederland (SBN), een samenwerkingsverband van kredietbanken en bij de Stichting Bureau Krediet Registratie (BKR) te Tiel.

1.2.2 Bestuur

De vergadering op 22 juni stond in het teken van het vaststellen van de Jaarstukken 2017, de Primitieve Begroting 2018 en de Voorjaarsnota 2017, inclusief begrotingswijziging. Verder zijn de voorstellen voor procedureregels klachtenafhandeling en de rente op sociale leningen vastgesteld. Het Algemeen bestuur heeft kennis genomen van het verslag 'Financiële Rechtmatigheid en Risicomanagement' en de Managementletter 2017. De vergadering op 25 september ging over personele aangelegenheden. Tijdens de vergadering op 15 november heeft het Algemeen Bestuur de Najaarsnota 2017 en Primaire Begroting 2018, inclusief begrotingswijziging vastgesteld. Daarnaast zijn de voorstellen voor de uitvoeringsregels rente sociale leningen en de verlaging van de flexibele schil in de formatie behandeld en vastgesteld.

1.2.3 Dienstverlening van Stadsbank Oost Nederland

De Stadsbank ondersteunt de aangesloten gemeenten bij het gemeentelijk beleid ter bevordering van de maatschappelijke participatie van hun burgers, met name gericht op de 'bancaire taken' voor schuldhulpverlening. Hierbij wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen in het Sociaal Domein. De dienstverlening van de Stadsbank bestond in 2017 uit:

- Preventie- en voorlichtingsactiviteiten gericht op het voorkomen van financiële instabiliteit en schulden.
- Het geven van advies over het creëren van financiële stabiliteit, het oplossen van schulden en het adviseren over het wegnemen van tekortkomingen die hebben geleid tot de financieel problematische situatie.
- Kredietmogelijkheden aan personen die voldoen aan de "Fido-criteria". De bank hanteert hierbij maatschappelijk verantwoorde rentepercentages.
- Budgetbeheer ter borging van de stabiliteit in de betaling van primaire lasten van het huishouden en ter ondersteuning van het herstel van de financiële zelfredzaamheid, zodat (verdere) schulden kunnen worden voorkomen.
- Meerderjarigenbewind aan personen die blijvend niet bij machte zijn zelfstandig de eigen financiën te beheren.
- Voorliggende voorziening voor meerderjarigenbewind (BudgetZeker) aan personen die tijdelijk niet bij machte zijn zelfstandig de eigen financiën te beheren.
- Bemiddeling tussen schuldenaar en schuldeisers om tot een minnelijke schuldregeling te komen en ter voorkoming van maatschappelijke uitval.
- Beheer minnelijke regelingen ter borging van een minnelijke regeling en ter ondersteuning van een eventuele re-integratie op de arbeidsmarkt.
- De afgifte van de verklaring en het ondersteunen bij het opstellen van het verzoekschrift conform de Faillissementswet inzake de toelating tot de wettelijke schuldsanering.
- De samenwerking met en inzet van vrijwilligers in de schuldhulpdienstverlening.

Bovendien zet de bank haar expertise en capaciteiten in om maatwerkdiensten te leveren aan de aangesloten gemeenten, met name in de vorm van diensten op locatie en projecten.

1.3 Bedrijfsvoering 2017

1.3.1 Autonome ontwikkelingen 2017

Het aantal indicatiestellingen is gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar (2017: 2.149; 2016: 2.615). Ook het aantal geopende budgetbeheerrekeningen is gedaald ten opzichte van 2016, met 21,75%. Het aantal schuldregelingsovereenkomsten is in vergelijking met 2016 afgenomen met 2,0%.

Onder andere door de telefonische scan kan doelmatiger worden geïndiceerd en/of doorverwezen.

Er heeft een verdere toeloop op beschermingsbewind plaatsgevonden (actief 2017: 1.256; actief 2016: 1.114).

Het aantal verstrekte kredieten is in 2017 met 9,67% afgenomen. Dit houdt mede verband met de afname van leningen onder borg voor statushouders. De leningen zonder borg zijn wel licht gestegen.

1.3.2 Realisatie van doelmatigheid en rechtmatigheid

Om de doelmatigheid en de rechtmatigheid te borgen zijn door de organisatie de volgende maatregelen getroffen:

1. *Doelmatig aanwenden financiële middelen* - Afsluiten van kortlopende inkoopcontracten en verdergaande digitalisering en automatisering van processen. Bij het afsluiten van flexibele arbeidscontracten rekening houden met de autonome ontwikkelingen van de dienstenafname.

2. *Inzicht in de doelmatigheid* - Koppeling van het dienstenaanbod aan formatie en exploitatie. Door middel van een dashboard op medewerkersniveau inzicht geven in de ontwikkelingen van de sturingsindicatoren van de primaire processen. Tweemaandelijks op managementniveau rapporteren over de formatieve en financiële situatie en ontwikkeling van de Stadsbank.

3. *Doelmatige verkrijging van middelen* - De overtollige middelen worden overeenkomstig het Treasurystatuut in een deposito gehouden bij ABN AMRO met een rente typische looptijd van 3 maanden.

4. *Inzicht in de rechtmatigheid* - De interne controle is uitgewerkt, conform het door het Algemeen Bestuur vastgestelde Controleprotocol van de bank. Op basis hiervan verricht de accountant een interim-controle in het najaar en rapporteert hierover in de Managementletter aan het management en het Dagelijks Bestuur. Daarnaast maakt de accountant een Verslag van Bevindingen, naar aanleiding van de controle van de jaarrekening.

Rechtmatigheid- en kwaliteitscontrole

Gedurende het jaar worden steekproefsgewijs controles verricht door het team Advies & Control van de afdeling Bedrijfsvoering & Advies.

De inzet is om alle bedrijfsprocessen zo efficiënt mogelijk en volgens de voorschriften uit te voeren. De medewerkers van de bank kunnen hierbij gebruik maken van diverse instructies en handleidingen. De kwaliteitscontrole vindt op verschillende inputgegevens en sturingsindicatoren plaats. Afwijkingen van de norm worden geregistreerd en hierover wordt gerapporteerd naar de betrokkenen. Naar aanleiding hiervan vinden herstelacties plaats, die worden gemonitord door Advies & Control. Indien van toepassing worden de (werk)processen hierop aangepast.

1.4 Programmaverantwoording

Voor u ligt de programma verantwoording over het jaar 2017. Deze voldoet aan de huidige voorwaarden die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aan verbonden partijen van de lokale overheid stelt. Vanaf de begroting 2018 gelden gewijzigde BBV-voorschriften met betrekking tot de programmarekening. De verantwoording van de SON wordt hierop afgestemd.

De bank kent twee programma's: het programma *Algemeen Bestuur* en het programma *Financieel – maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen*.

Het programma *Algemeen Bestuur* heeft betrekking op het 'besturen' van de bank door het Algemeen en Dagelijks Bestuur en de niet product- of dienstverlening-gerichte ontwikkelingen binnen de bank met het oog op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering.

In het programma *Financieel – maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen* vallen alle 'primaire' producten en diensten van de bank.

1.4.1 Programma: Algemeen Bestuur

Resultaten

Het programma *Algemeen Bestuur* omvat de bestuursproducten: *bestuursorganen* en *bestuursondersteuning*. Tevens behoren tot het programma Algemeen Bestuur de niet product-/ dienstverleningspecifieke activiteiten en voorzieningen gericht op een effectief en efficiënt beheer van de bedrijfsvoering.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur geven sturing aan- en reageren op de bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Deze sturing is steeds gericht op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering bij de bank.

Bestuursondersteuning

Het management legt door middel van de *Voorjaarsnota 2017* en de *Najaarsnota 2017* periodiek verantwoording af aan het bestuur over het gevoerde beleid en de verzorgde dienstverlening.

Vanuit de afdeling Bedrijfsvoering & Advies vindt de algemene interne ondersteuning aan de diverse organisatieonderdelen en het management plaats. Bij de algemeen interne ondersteuning gaat het onder meer om de personeelszorg, communicatie, juridische zaken, de centrale klantadministratie, de organisatie- en eigen financiële administratie, de kwantitatieve, kwalitatieve en financiële informatievoorziening en de facilitaire ondersteuning.

Gerealiseerde activiteiten

Communicatie

1. Bestuur

Het Algemeen Bestuur heeft dit jaar drie keer vergaderd. Het Dagelijks Bestuur heeft in 2017 acht vergaderingen gehouden.

2. Platform

Het Platform is een adviesorgaan voor zowel het Bestuur als de directie van Stadsbank Oost Nederland. Alle bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten nemen deel in het Platform. Het Platform adviseert zowel op verzoek als zelfstandig het Bestuur en de directie over ontwikkelingen in de

schulddienstverlening. Het Platform heeft in 2017 6 keer vergaderd. Het Platform wordt terzijde gestaan door de directie en wordt ambtelijk ondersteund.

3. Informatievoorziening

Stadsbank Oost Nederland vindt het belangrijk de deelnemende gemeenten goed te informeren over de ontwikkeling van haar dienstverlening aan burgers. De gemeenten worden hierover in het Algemeen Bestuur geïnformeerd door middel van de *Voorjaarsnota 2017* en de *Najaarsnota 2017*, inclusief de wijziging van de begroting.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de directeur, die wordt bijgestaan door een Managementteam. In het nieuwe dienstverleningsmodel ligt de focus op het 'werken in het zicht van de deelnemende gemeenten' en de deelname aan de lokale netwerkstructuren binnen een gemeente, die bijdragen aan de nieuwe antwoorden die gemeenten formuleren voor de opgaven in het sociale domein.

De nieuwe werkprocessen zijn gericht op klantvriendelijkheid, snelle doorlooptijden, één aanspreekpunt voor de klant en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op basis van maatwerk, zoveel mogelijk op locatie dichtbij de klant.

Personeelsbeleid

Activiteiten 2017

Naast reguleren P&O-werkzaamheden is er in 2017 gewerkt aan onderdelen uit het P&O-beleid. Dit beleid is gericht op vakmanschap, vertrouwen, verantwoordelijkheid en vrijheid. Dit is vertaald naar een aantal speerpunten: duurzame inzetbaarheid, verzuimreductie, vakmanschap en medewerker aan zet. In 2017 lag de focus met name op de volgende onderdelen:

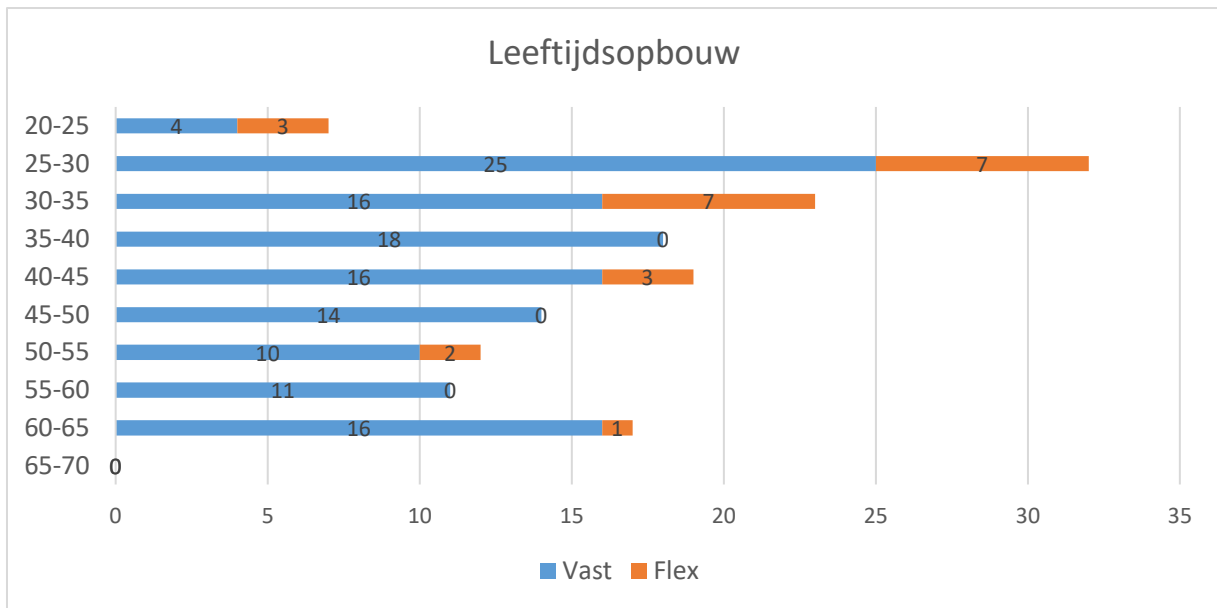
- Ontwikkelen en implementeren eigen Stadsbank Academie.
- Ontwikkelen en implementeren vernieuwd inwerktraject voor nieuwe medewerkers.
- Investeren in duurzame inzetbaarheid met extra inzet op gezondheid en mobiliteit (voorbeelden zijn de samenwerking binnen Twentse Kracht en het uitvoeren van een vernieuwde RI&E inclusief bijbehorende actiepunten plan van aanpak).
- Voortdurende aandacht voor verzuimreductie/

Formatie

Op 1 januari 2018 bedraagt de formatie in totaal 140 fte, waarvan 124 fte met een aanstelling en 16 fte ingehuurd. Het aantal fte's vertaalt zich in 131 medewerkers met een aanstelling (43 mannen, 88 vrouwen) en 17 medewerkers met een flexibel contract (3 mannen, 14 vrouwen). De verhouding tussen het aantal medewerkers met een flexibel contract ten opzichte van medewerkers met een aanstelling komt op 1 januari 2018 neer op 11%.

Leeftijdsopbouw

In 2017 is de leeftijdscategorie 25-30 het grootst (in totaal 32 medewerkers, zowel met aanstelling als een flexibel contract). De gemiddelde leeftijd van medewerkers met een aanstelling is 42, bij de medewerkers met een flexibel contract ligt dat op 35. De gemiddelde leeftijd bij de Stadsbank over alle medewerkers komt uit op 41 jaar. In onderstaande grafiek is de specifieke leeftijdsopbouw binnen de Stadsbank te zien.

Ziekteverzuim

De verzuimcijfers hebben enkel betrekking op medewerkers met een aanstelling bij de Stadsbank. Het verzuim van medewerkers met een flexibel contract (op uitzend- of payrollbasis) valt onder de verantwoordelijkheid van die werkgever.

Het gemiddelde verzuimcijfer over 2017 bedraagt 5,93%.

Kosten

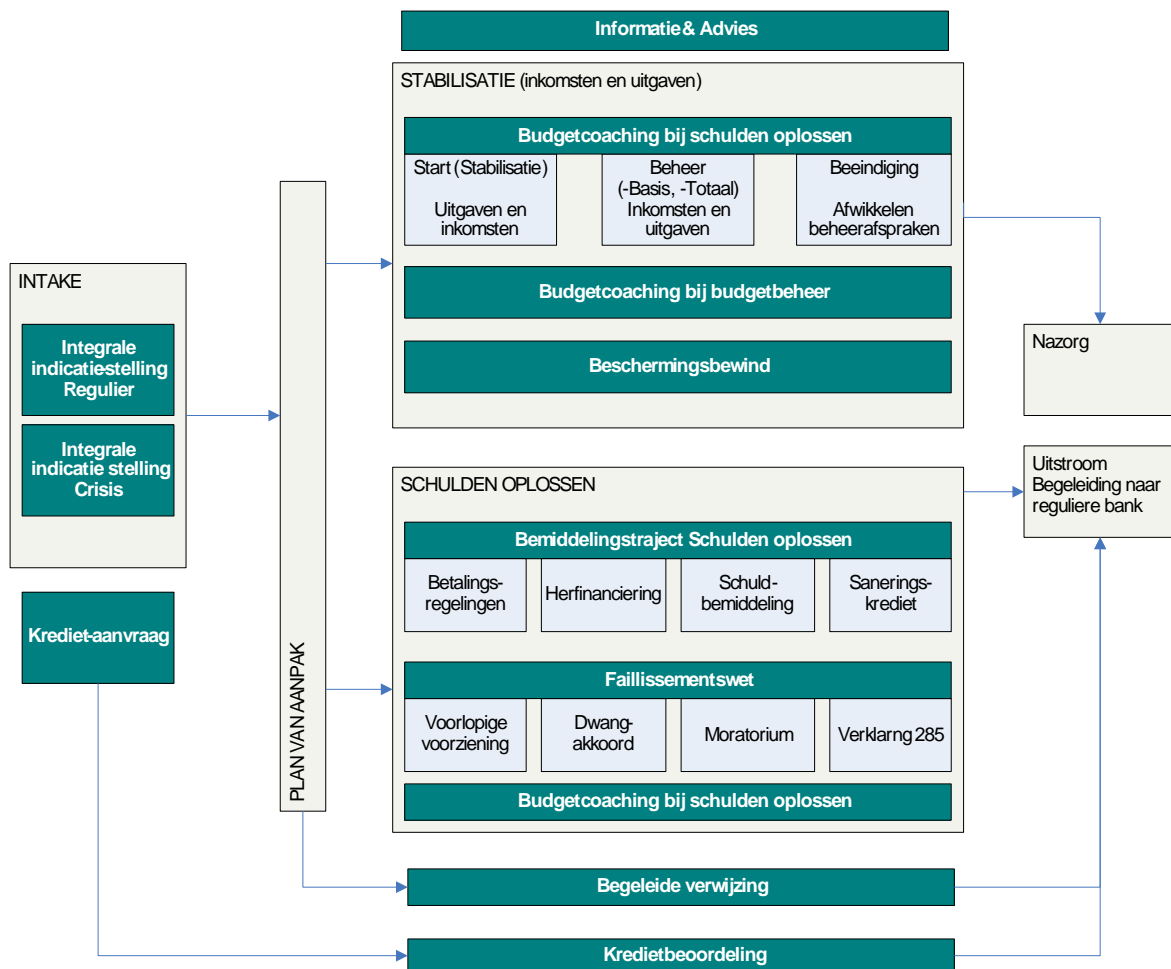
Programma 1 (bedragen in €)			
Algemeen Bestuur	2017		2016
	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting na wijziging</i>	<i>Realisatie</i>
Lasten	3.706.800	3.591.700	3.518.700
Baten	3.706.800	3.591.700	3.518.700
Saldo	-	-	-

1.4.2 Programma: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen

Het programma Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen heeft betrekking op alle dienstverlening van de Stadsbank, ter ondersteuning van het beleid van de aangesloten gemeenten.

De dienstverlening en voorzieningen van de bank kunnen als volgt worden onderscheiden:

Het dienstenaanbod van de bank wordt vanuit de hoofdvesting in Enschede, op werkpleinen en op diverse gemeentelijke locaties verzorgd.

Resultaten

Preventie

De inzet is om instanties en middelbare scholieren beter inzicht te geven in financiën. Schuldpreventie is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden. In 2017 zijn afspraken gemaakt met gemeenten om de voorlichtingen op scholen en voor vrijwilligersorganisaties te geven.

Indicatiestelling

Het aantal aanvragen reguliere indicatiestellingen is gedaald van 2.615 in 2016 naar 2.149 in 2017. Het aantal aanvragen crisisinterventie is gedaald van 66 in 2016 naar 51 in 2017. Onder andere door de toepassing van de telefonische scan kan doelmatiger worden geïndiceerd en/of doorverwezen.

Kredietverlening

Het aantal verstrekte leningen is in 2017 ten opzichte van 2016 met 9,7% gedaald. De totaal verstrekte netto krediet som kwam uit op ruim €2,76 miljoen met een gemiddeld bedrag van €2.691. Dit houdt mede verband met de afname van leningen onder borg voor statushouders. De leningen zonder borg zijn licht gestegen.

De achterstand op leningen is in 2017 met 7,1% gedaald ten opzichte van 2016 en bedroeg €344.879. Het percentage van de achterstand ten opzichte van het uitstaande saldo op leningen is afgenomen van 7,1% naar 6,6% per december 2017.

Stabilisatie en herstel financiële huishouding

Stadsbank Oost Nederland heeft in 2017 1.206 budgetbeheerrekeningen geopend. Dit is een daling ten opzichte van 2016 met 21,75%.

Het aantal beëindigingen van de budgetbeheerrekeningen bedroeg 1.353 en is ten opzichte van 2016 met 0,4% gestegen.

Het beroep op beschermingsbewind is in lijn met de landelijke trend verder toegenomen (actief 2017: 1.256; actief 2016: 1.114).

Minnelijk schuldregelen

In 2017 zijn er 1.147 schuldregelingsovereenkomsten getekend. Dit is een daling van 2,0% ten opzichte van 2016.

Er is in 2017 sprake van 418 gerealiseerde bemiddelingen, 86 herfinancieringen en 85 verstrekte saneringskredieten.

In het geval het minnelijke traject geen doorgang vindt, kan er een beroep gedaan worden op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). In 2017 zijn er 535 Verklaringen art. 285 Fw voor toelating tot de WSNP opgesteld. In 2016 waren er dit 706.

Nazorg

Voor alle klanten die bij Stadsbank Oost Nederland een traject Stabilisatie en/of Schulden Oplossen succesvol hebben afgerond, biedt SON nazorg aan. In 2017 is aan 337 klanten nazorg geboden.

Additionele dienstverlening

Dienstverlening op locatie

In 2017 hebben de medewerkers van de Stadsbank voor wat betreft belangrijke "klantcontacten" op locatie gewerkt in de deelnemende gemeenten. De hoofdlocatie is Enschede, van waaruit de Stadsbank wordt aangestuurd en waar de backoffice activiteiten plaatsvinden. Hier worden ook afspraken gemaakt met klanten en maatschappelijke partners.

Additionele dienstverlening (maatwerk)

Voor 2017 zijn diverse maatwerkafspraken gemaakt met gemeenten voor de uitvoering van additionele dienstverlening.

In de gemeenten Aalten, Dinkelland, Lochem, Montferland, Oldenzaal, Oude IJsselstreek, Tubbergen en Winterswijk zijn (financiële) inlooppreekuren verzorgd.

In de gemeente Twenterand wordt op locatie schulddienstverlening op maat aangeboden.

Voor de gemeenten Enschede, Oldenzaal en Tubbergen zijn activiteiten verricht m.b.t. preventie en voorlichting op scholen.

Gerealiseerde activiteiten

Preventie

De bank heeft voorlichting gegeven op scholen en vrijwilligersorganisaties over de risico's en de gevolgen van verschuldiging.

Indicatiestelling

Voorafgaand aan de feitelijke dienstverlening door de bank wordt een op de klant afgestemd adviesrapport vastgesteld. In deze rapportage wordt opgenomen welke instrumenten het beste kunnen worden ingezet voor de beantwoording van de door de klant gestelde hulpvraag.

Kredietverlening

De kredietverlening is ten opzichte van commerciële banken aan de onderkant van de markt gepositioneerd. Als gemeentelijke kredietbank streven we niet naar een zo groot mogelijke kredietportefeuille, maar richten ons uit maatschappelijk oogpunt op een specifieke doelgroep. Uitgangspunt voor de tarieven is om deze onder de tarieven van de commerciële banken te positioneren.

Het totaalbedrag dat als oninbaar afgeschreven moest worden is gestegen van €70.975 in 2016 naar €94.458 in 2017. De stijging is met name het gevolg van het feit dat t.o.v. 2016 meer mensen met een krediet van de SON zijn overleden en er dus meer leningen moest worden afgeschreven..

Stabilisatie en herstel financiële huishouding

De meeste financiële problemen van klanten zijn het gevolg van een structurele onbalans tussen inkomsten en uitgaven. De zogenaamde primaire lasten, met name huur/hypotheek en energielasten worden veelal als sluitpost van het huishoudboekje gebruikt, met alle negatieve gevolgen van dien, zoals dreigende huisuitzetting, afsluiting van energie e.d.

Door inzet van budgetbeheer is de betaling van de primaire lasten en overige financiële verplichtingen van de klant gewaarborgd. In het geval van betalingsachterstanden kan in overleg met de klant een betalingsregeling worden getroffen. Daartoe wordt een budgetplan opgesteld, waarin balans wordt aangebracht tussen de inkomsten en uitgaven en daardoor weer financieel evenwicht ontstaat.

De klant wordt ondersteund bij de uitvoering van het budgetplan. Zo nodig wordt de klant gewezen op flankerende voorzieningen. Door middel van het bieden van maatwerk wordt gezocht naar een duurzame oplossing voor de klant.

Klanten die aantoonbaar (deskundigenrapport) niet in staat zijn hun financiële huishouding zelfstandig en verantwoord te voeren kunnen in aanmerking komen voor beschermingsbewind, indien mogelijke voorliggende voorzieningen niet passend zijn. In voorkomende gevallen dient de Stadsbank hiertoe namens de klant een verzoek in bij de rechtbank.

Minnelijk schuldregelen

Door de bank wordt bemiddeld tussen de schuldenaar en diens schuldeisers om tot een regeling van de schulden te komen. Daarbij onderzoekt de bank of door middel van betalingsregelingen over een periode van maximaal vijf jaar of een herfinanciering van de schulden de volledige schuldsituatie kan worden opgelost.

Indien dit niet mogelijk is, wordt gekeken of een saneringskrediet verantwoord is, dan wel dat een schuldbemiddeling tot een oplossing kan leiden. Een saneringskrediet en een schuldbemiddeling hebben een looptijd van drie jaar. Bij onwillige schuldeisers kan de cliënt een beroep doen op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). Stadsbank Oost Nederland ondersteunt de klant hierbij en geeft in voorkomende situaties een verklaring af aan de rechtbank voor toelating tot de WSNP.

Nazorg

Het doel van nazorg is om de recidive te voorkomen. Binnen een jaar na de beëindiging van de aangeboden dienstverlening tracht de bank inzicht te krijgen in de financiële situatie van de klant na het succesvol uitstromen naar het zelfstandig beheren van de financiën. Indien er sprake is van disbalans in de inkomsten en uitgaven, wijst de bank de klant op de mogelijkheden om de financiële situatie in evenwicht te brengen.

Additionele dienstverlening

Dienstverlening op locatie

Naast de standaard dienstverlening verzorgt Stadsbank Oost Nederland voor een aantal gemeenten dienstverlening op locatie op maat, met name in de vorm van een inloopspreekuur en preventieve activiteiten.

Resultaat				
Product	Soort dienst	2017		2016
		Begroot	Realisatie	Realisatie
Indicatiestelling				
Reguliere indicatiestelling	Stand.	2.348	2.149	2.615
Crisis-interventie	Stand.	51	51	66
Huisbezoek	Add.	2	5	2
Multidisciplinair overleg	Add.	35	40	30
Kredietverlening				
Kredietbeoordeling	Stand.	2.193	1.973	2.164
Verstekte Sociale leningen	Stand.	964	857	979
Verstekte Herfinancieringen	Stand.	89	86	92
Verstekte Saneringskredieten	Stand.	66	85	67
Stabilisatie en Herstel				
Financiële Huishouding				
Opstart budgetbeheer	Stand.	1.375	1.206	1.540
Beëindiging budgetbeheer	Stand.	1.345	1.353	1.348
Actieve BBR per 31/12*		5.925	5.671	5.957
waarvan zelfbetalers	Stand.	1.387	1.212	1.298
Meerderjarigenbewind lopend*	Stand.	1.184	1.256	1.114
Meerderjarigenbewind nieuw	Stand.	279	226	278
Minnelijk schuldregelen				
Bemiddeling schuldregeling	Stand.	1.174	1.147	1.170
Beh. Standaard bet. Regeling*	Stand.	8	9	9
Gerealiseerde schuldbemiddeling*			418	346
Beh. Standaard schuldbemiddeling*	Stand.	868	935	869
Voorlopige voorziening art. 284	Stand.	4	4	1
Verklaring & Verzoekschrift art. 285	Stand.	615	535	706
Dwangakkoord art. 287 a	Stand.	1	1	-
Moratorium art. 287 b	Stand.	3	1	11
Nazorg				
Nazorg	Stand.	322	337	212

* 'Begroot' - gemiddeld over 2017
 'Realisatie' - actueel per 31-12

Prestatie indicatoren

De Stadsbank heeft in samenspraak met de deelnemende gemeenten een aantal relevante prestatie-indicatoren ontwikkeld met betrekking tot de effectiviteit van de schuldhulpverlening. De prestatie-indicatoren worden dit jaar gemeten. In dit jaarverslag wordt verslag gedaan van de nul-meting 2017.

Prestatie indicatoren	2017
PI-1: Percentage klanten dat binnen 4 weken (3 dagen bij een crisissituatie) op het eerste gesprek is geweest.	97%
PI-2: Percentage succesvol afgehandelde crisisinterventies	83%
PI-3: Percentage minnelijke trajecten waarbij akkoord is bereikt met de schuldeisers.	51%
PI-4: Percentage klanten dat door middel van BBR binnen termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.	60%
PI-5: Percentage succesvol afgeronde minnelijke schuldregelingen.	92%
PI-6a: Recidieven: percentage klanten dat na een tussentijdse beëindiging van een minnelijke regeling binnen 1 jaar terug komt	0,1%
PI-6b: Recidieven: percentage klanten dat na succesvol afronden van een minnelijke regeling terug binnen 3 jaar komt	0,1%

PI-1: Percentage klanten dat binnen 4 weken (3 dagen bij een crisissituatie) op het eerste gesprek is geweest.

Toelichting: Binnen 4 weken nadat een persoon zich heeft aangemeld voor schuldhulpverlening bij de Stadsbank, dient het eerste gesprek plaats te vinden waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Bij een crisis situatie, zoals geplande ontruiming en/of afsluiting van nutsvoorzieningen dient het eerste gesprek binnen 3 dagen plaats te vinden. Deze termijnen zijn wettelijk vastgelegd in Artikel 4, lid 1, 2 van de Wgs.

Deze indicator kan gebruikt worden door de gemeenten die de Stadsbank hebben gemandateerd om Wgs-beschikking af te geven. De andere gemeenten kunnen deze indicator enkel gebruiken als indicatie over de wachttijden bij de Stadsbank vanaf moment dat de klant een verzoek bij de Stadsbank indient, maar niet als een prestatie zoals dat in artikel 4, lid 1, 2 van de Wgs wordt bedoeld.

Wgs, Artikel 4

1: Indien een persoon zich tot het college wendt voor schuldhulpverlening vindt binnen vier weken het eerste gesprek plaats waarin de hulpvraag wordt vastgesteld.

2: Indien er sprake is van een bedreigende situatie vindt binnen drie werkdagen het eerste gesprek plaats waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Onder bedreigende situatie wordt verstaan gedwongen woningontruiming, beëindiging van de levering van gas, elektriciteit, stadsverwarming of water of opzegging dan wel ontbinding van de zorgverzekering.

PI-2: Percentage succesvol afgehandelde crisisinterventies

Toelichting: Deze indicator geeft het aandeel van de crisissituatie aan dat met succes is afgehandeld. Dat wil zeggen dat de dreigende ontruiming en/of afsluiting van de nutsvoorzieningen is afgewend. De mate van succes is mede bepalend door de medewerking van de verhuurders en leveranciers en/of (hoe snel) de gemeente de bijzondere bijstand verstrekt.

PI-3: Percentage minnelijke trajecten waarbij akkoord is bereikt met de schuldeisers.

Toelichting: Als de klant problematische schulden heeft en aan de eerste prioriteit om balans in inkomen en uitgaven te krijgen is voldaan, kan een minnelijk traject opgestart worden waarbij getracht wordt om met alle schuldeisers een akkoord te bereiken voor het aflossen van de schulden. Gemiddeld zijn er ongeveer 17 schuldeisers per dossier met een gemiddelde schuld van z'n € 38.000. Deze indicator geeft het aandeel van de trajecten aan waarbij alle schuldeisers akkoord zijn gegaan met het betalingsvoorstel.

Het minnelijke traject kan resulteren in een schuldregeling met de volgende betalingsmodaliteiten: schuldbemiddeling (SB, aflossen van een bepaald percentage van de totale schuld tegen finale kwijting), saneringskrediet (SK, afkoop van schulden tegen finale kwijting), herfinanciering (HF, een lening waarmee de totale schuld 100% in een keer wordt afgelost) en betalingsregeling (de totale schuld wordt in maandelijkse termijnen afgelost).

PI-4: Percentage klanten dat door middel van BBR binnen termijn van maximaal 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.

Toelichting: De eerste prioriteit voor de klanten van SON is om balans in inkomen en uitgaven te krijgen zodat in ieder geval de lopende verplichtingen nagekomen kunnen worden. Dat wordt door middel van een budgetbeheerrekening gedaan. De klant wordt in beginsel begeleid door een budgetconsulent die samen met hem/haar acht om zowel de uitgaven in beeld te brengen en die waar mogelijk te minimaliseren, als de inkomen te maximaliseren. De BBR wordt in principe voor een periode van ongeveer drie jaar ingezet waarna de klant getracht wordt om de financiën zelf te kunnen beheren. Een deel van de klanten zal altijd nog langer dan drie jaar de ondersteuning door middel van budgetbeheer nodig hebben omdat zij onvoldoende vaardigheden hebben (ontwikkeld) voor het zelfstandig beheren van hun financiën.

Deze indicator geeft aan hoeveel klanten daadwerkelijk binnen drie jaar met succes zijn uitgestroomd.¹

De indicator betreft de BBR waarvoor de ondersteuning nog door de gemeente wordt bekostigd.

PI-5: Percentage succesvol afgeronde minnelijke schuldregelingen.

Toelichting: Een minnelijke schuldregeling is succesvol afgerond op het moment dat de schuldeisers finale kwijting geven voor hun vordering.

PI-6a: Recidieven: percentage klanten dat na een tussentijdse beëindiging van een minnelijke regeling binnen 1 jaar terug komt

Toelichting: Percentage recidieven betreft het aandeel indicatiestellingen² binnen een jaar waarbij een minnelijk traject in het jaar daarvoor tussentijds is beëindigd door het toedoen van de klant.

---

¹ Op dit moment wordt de uitstroom met heel beperkte begeleiding bereikt. Met het intensiveren van de begeleiding door middel van coaching, is het te verwachten dat de uitstroom eerder en/of bij meer klanten bereikt kunnen worden.

² Indicatiestelling betreft een aanmelding schuldhulpverlening waarbij de hulpvraag is vastgesteld.

PI-6b: Recidieven: percentage klanten dat na succesvol afronden van een minnelijke regeling terug binnen 3 jaar komt

Toelichting: Percentage recidieven betreft het aandeel indicatiestellingen binnen een jaar waarbij de klant drie jaar eerder een minnelijk traject succesvol heeft doorlopen, zoals dat in PI-5 is bedoeld.

Kosten

Programma 2 (bedragen in €)			
Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	2017		2016
	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting na wijziging</i>	<i>Realisatie</i>
Lasten	6.626.600	6.601.400	6.336.100
Baten	6.249.400	6.297.500	6.143.600
Saldo	-377.200	-303.900	-192.500

Klachten en verzoeken tot heroverweging

Het aantal klachten over de dienstverlening van de bank bedraagt in 2017: 45 en het aantal heroverwegingen bedraagt in 2017: 17. Over de afgelopen jaren is het beeld als volgt:

Klachten en heroverwegingen (aantallen)					
	2013	2014	2015	2016	2017
Klachten	75	70	44	35	45
<i>waarvan gegrond en gedeeltelijk gegrond</i>	10	8	5	8	10
Heroverwegingen	150	86	64	42	17
Totaal	225	156	108	77	62

1.5 Verplichte paragrafen

1.5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is bepaald dat organisaties hun weerstandsvermogen, het vermogen om risico's financieel op te vangen, in kaart moeten brengen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's die de bank loopt en waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hier over niet-kwantificeerbare risico's. Voor wel-kwantificeerbare risico's is de bank verplicht om voorzieningen te vormen.

De Stadsbank is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarin de gemeenten uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor een eventueel nadelig saldo van de bank. Theoretisch kan gesteld worden dat de bank zonder eigen reserves kan functioneren. Praktisch en theoretisch zouden de nadelen daarvan de (vermeende) voordelen verre overtreffen. Het Algemeen Bestuur heeft dan ook vastgesteld dat het wenselijk is dat de bank over eigen reserves moet beschikken. Hiermee wordt voorkomen dat bij een andere uitkomst van kosten en/of opbrengsten in enig jaar, als gevolg van niet te voorziene ontwikkelingen, de aangesloten gemeenten aan een eventueel tekort moeten bijdragen.

Weerstandscapaciteit

Onder de weerstandscapaciteit wordt verstaan de aanwezige capaciteit aan middelen om financiële risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten, op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Ze geeft aan in hoeverre onverwachte, substantiële, niet begrote kosten gedekt kunnen worden. Onderscheid kan worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met het eerste wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op het bestaande niveau. Met het tweede worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

Een positief saldo op de meerjarenbegroting behoort tot de structurele weerstandscapaciteit. Bij de Stadsbank is structurele weerstandscapaciteit niet aan de orde, omdat gestreefd wordt naar een meerjarige sluitende begroting.

Mogelijke onderdelen van de incidentele weerstandscapaciteit zijn:

- De Algemene Reserve
- Bestemmingsreserves
- De post Onvoorzien
- Stille reserves

Stadsbank Oost Nederland gebruikt de incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Mochten zich gedurende een jaar structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan dekt

de Stadsbank die incidenteel af middels de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens zal hiervoor bij de eerstvolgende begroting dekking gezocht worden.

Het eigen vermogen bestaat uit de Algemene Reserve en bestemmingsreserves. Voor de Stadsbank bestaat het belangrijkste deel van de weerstandscapaciteit uit de omvang van de Algemene Reserve. Op de bestemmingsreserves van de Stadsbank ligt een door het Algemeen Bestuur geaccordeerde bestemming. Bij het wegvallen van deze bestemming is sprake van vrij beschikbare bestemmingsreserves.

Weerstandscapaciteit per 31 december 2017 (bedragen in €)	
Reserves	Bedrag
Algemene reserve	967.400
Bestemmingsreserve	466.900
Totaal	1.434.300

Ten aanzien van stille reserves zou moeten worden gezien in hoeverre er sprake is van een overwaarde op de activa (actuele waarde > boekwaarde). Vervolgens moet worden nagegaan in hoeverre deze op korte termijn aangewend kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De bereidheid tot het (extra) verhogen van de tarieven voor de dienstverlening van de bank zal uiteindelijk een politieke keuze zijn. Deze onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn niet exact te becijferen. Bij de bepaling is het gebruikelijk om voorzichtigheid in acht te nemen.

Beleid

De kaders voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing zijn door het Algemeen Bestuur vastgesteld in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Stadsbank Oost Nederland 2016 – 2019'. Deze kaders worden vanaf 2016 toegepast in het nieuwe dienstverleningsmodel. Met ingang van 2016 wordt periodiek een integrale risicoanalyse gemaakt, aan de hand waarvan wordt bepaald of het weerstandsvermogen in het nieuwe dienstverleningsmodel voldoende wordt geacht om deze risico's te kunnen afdekken.

Het doel van de integrale risicoanalyse is om de risico's die bij de Stadsbank kunnen optreden expliciet te maken, regelmatig te actualiseren, proactief en bewust met risico's om te gaan en de bijbehorende beheersmaatregelen af te wegen. Dit vormt de basis voor de jaarlijkse verantwoording van het risicomanagement naar het Algemeen Bestuur in de risicoparagraaf in de begroting en jaarrekening. De risicoparagraaf wordt zowel bij het jaarverslag als de primitieve begroting opgenomen en is een verplicht onderdeel.

Integrale risicoanalyse

In 2016 heeft de eerste integrale risicoanalyse plaatsgevonden volgens de nieuwe kaders voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing. Er is een risico-inventarisatie gemaakt, waarbij expliciet aandacht is gegeven aan de mogelijke oorzaken van de risico's. Deze oorzaken zijn onder meer te vinden op het politieke/bestuurlijke, organisatorische, juridische, technische, financiële, ruimtelijke of maatschappelijke vlak. Per risico is bepaald welke beheersmaatregelen van toepassing zijn. Daarbij is aangegeven in welke gevallen een claim op het weerstandsvermogen wordt gedaan om de risico's af te kunnen dekken.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dat is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door aandacht voor het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller bij de SON direct door de deelnemende gemeenten moet worden opgevangen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden binnen de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in

een ratio. Deze ratio wordt afgezet tegen een norm om een conclusie te kunnen trekken over het niveau van het weerstandsvermogen van de Stadsbank.

De ratio van het beschikbaar weerstandsvermogen ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen komt eind 2017 uit op 1,27. Indien het Algemeen Bestuur besluit om het jaarrekeningsaldo 2017 van minus €113.200 te onttrekken aan de Algemene Reserve komt de ratio uit op 1,12. In beide gevallen wordt het beschikbare weerstandsvermogen hiermee gekwalificeerd als voldoende (tussen 1,0 en 1,4).

Frauderisico-analyse

In 2016 is een integrale risicoanalyse uitgevoerd, waarbij een inventarisatie is gemaakt van de frauderisico's, cq. ongewenste situaties, die zich organisatiebreed kunnen voordoen. Daarbij zijn de beheersmaatregelen in beeld gebracht. Het gaat hierbij om risico's op de terreinen van de primaire processen, personeel, ICT-systemen en apparatuur, bedrijfsadministratie, contracten en leveringen, toegang tot gebouwen en terreinen, inboedel en voorraden.

De fraudepreventie is in 2017 doorontwikkeld, waarbij de prioriteit lag op het intensiveren en automatiseren van de controles in de processen. De kans op frauderisico's is hiermee aanmerkelijk verminderd ten opzichte van frauderisico analyse in 2016. Het is onder meer mogelijk om in het dagelijkse betalingsproces 'bestandsbrede' geautomatiseerde controles uit te voeren, in plaats van het nemen van steekproeven.

Verder wordt continue aandacht besteed aan het vergroten van de bewustwording rondom fraudepreventie bij de medewerkers binnen de organisatie, waarbij gedrag en cultuur nadrukkelijk aan de orde komen. Deze aandacht voor communicatie over risicobewustwording, gedrag en motivatie van de medewerkers zal in 2018 worden voortgezet, mede in het kader van het nieuwe informatiebeveiligingsbeleid en privacy van (persoons)gegevens.

Informatiebeveiliging en privacy

De Stadsbank moet voldoen aan de wijzigingen in de relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving op deze terreinen. Voor de ondersteuning en begeleiding bij de opzet en implementatie van het informatiebeveiligingsbeleid en privacy wordt externe expertise ingehuurd. Hierbij wordt aangesloten bij de modellen die door de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) zijn opgesteld.

Er is een plan van aanpak opgesteld en een Privacy Impact Assessment (PIA) uitgevoerd op het proces van de schuldhulpverlening. Op basis hiervan wordt momenteel het beveiligingsbeleid en privacy beleid opgesteld, dat ter goedkeuring aan het Dagelijks Bestuur wordt aangeboden, waarna het kan worden geïmplementeerd.

Daarnaast is, net zoals het geval is in de 22 SON-gemeenten, structurele capaciteit beschikbaar gesteld voor de verplicht in te stellen functies, waaronder de Chief Information Security Officer (CISO), de Security Officer (SO) en de Functionaris Gegevensbescherming (= Privacy Officer, PO).

Tenslotte wordt een digitale tool ingezet om de informatiebeveiliging en privacy permanent te kunnen beheersen, monitoren, evalueren en aan te passen/actualiseren. De Stadsbank past vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) toe.

Aandachtspunten risico's

- Er kunnen financiële risico's kunnen optreden, indien de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde 'winst'. De Stadsbank is in de huidige situatie voor haar activiteiten per 1 januari 2016 vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De Belastingdienst heeft dit bevestigd in haar brief van 20 januari 2016. Hierin is tevens opgenomen dat

vennootschapsbelastingplicht wel aan de orde kan komen, indien in de toekomst positieve saldi in de jaarrekening ontstaan. De Stadsbank zal dit in voorkomende gevallen melden aan de Belastingdienst.

- In het kader van het informatiebeveiligingsbeleid en de privacy moet worden voldaan aan de vereisten van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In dit verband zijn en worden de nodige maatregelen genomen om cybercriminaliteit en datalekken te voorkomen. Bij de migratie van de ICT-omgeving is het technisch beheer en de infrastructuur bij een nieuwe leverancier ondergebracht. Met de nieuwe leveranciers zijn in de overeenkomsten afspraken gemaakt over het beschermen van data en (persoons)gegevens tegen cybercriminaliteit en datalekken. Daarbij worden ook de dragers van persoons- en bedrijfsgegevens beschermd tegen datalekken (denk aan mobiele telefoons en laptops). Daarnaast worden de medewerkers van de Stadsbank continue bewust gemaakt van de risico's die kunnen optreden bij het onzorgvuldig omgaan met persoons- en bedrijfsgegevens en de gevolgen die dit met zich meebrengt. Tenslotte wordt een tool ingezet om de risico's en maatregelen voor informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens te monitoren en te actualiseren.
- Voor het gebruikte softwarepakket Allegro is een excrow-overeenkomst afgesloten bij NCC Group, waar de broncodes zijn ondergebracht. Een mogelijk faillissement van de leverancier houdt in dat naar vervanging wordt gezocht.
- Indien de Stadsbank aansprakelijk wordt gesteld voor schadegevallen voortvloeiende uit de beroepsbeoefening, kan het zijn dat deze niet vallen onder de huidige beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Voor deze schadevergoedingen en eventuele proceskosten is dan geen dekking.
- Indien de Stadsbank aansprakelijk wordt gesteld voor schadegevallen kan het zijn dat deze niet vallen onder de algemene WA-verzekering van de bank. Voor deze schadevergoedingen is dan geen dekking aanwezig. Dit geldt ook voor eventuele proceskosten.
- De kosten van een WIA-uitkering kunnen verhaald worden op de veroorzaker van de arbeidsongeschiktheid. De bank heeft hiervoor geen speciale verzekering afgesloten.

Bestemmingsreserves

De bank kent een aantal bestemmingsreserves waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient opgebouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming. De stand van de bestemmingsreserves per ultimo 2017 bedraagt € 466.900

Voorzieningen

De bank heeft een aantal voorzieningen opgenomen. Voorzieningen worden opgenomen als er sprake is van een te kwantificeren financiële verplichting of financieel risico. Daarnaast kunnen tot voorzieningen ook gerekend worden de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De stand van de voorzieningen bedraagt per 31 december 2017 € 267.000.

Financiële kengetallen

In het gewijzigde artikel 11 van het BBV zijn er onder het tweede lid nog twee onderdelen toegevoegd: kengetallen en beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De financiële kengetallen zijn een uniforme set van gegevens die een betere inzicht geven in de financiële posities van de gemeenten en provincies, en daarmee ook informatie over de weer- en wendbaarheid van hun begrotingen. De volgende vijf kengetallen worden in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing opgenomen:

- Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

De eerste twee kengetallen zijn in dit jaarverslag gepresenteerd. De overige kengetallen zijn niet van toepassing voor de Stadsbank, als gemeenschappelijke regeling voor schulddienstverlening. De berekening van de kengetallen is conform de ministeriële richtlijnen voor de wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van provincies en gemeenten (Stcrt. 2015, 20619).

De netto schuldquote is gestegen. De belangrijkste oorzaak van de stijging is de toename van de reserveringen van cliëntengelden.

Kengetallen	2016	begroting 2017	2017
<i>Netto schuldquote</i>	5%	8%	8%
<i>Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen</i>	57%	58%	58%
<i>Solvabiliteitsratio</i>	8%	6%	6%

1.5.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Eén van de basiselementen voor de financiële positie van de bank zijn de kapitaalgoederen en de onderhoudsstaat. Tot de kapitaalgoederen worden gerekend de gebouwen en de terreinen die in eigendom van de bank zijn.

Het onderhoudsplan wordt jaarlijks geactualiseerd. De kosten kunnen worden gedekt uit de Voorziening Onderhoud gebouwen en installaties.

Ook zijn voor de komende jaren een aantal vervangingsinvesteringen in beeld gebracht. Deze zullen jaarlijks worden opgenomen in de Meerjarenbegroting.

Bij de geplande onderhoudswerkzaamheden en investeringen is en wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen met betrekking tot het afstoten van het gebouw in Hengelo.

1.5.3 Financiering

Treasurybeleid

In 2017 zijn 379.300 girale betalingen ontvangen voor een totaal bedrag van € 142,4 miljoen. Door middel van 1.012.400 uitgaande betalingen is € 139,9 miljoen aan betalingen verricht.

De verplichting tot schatkistbankieren geldt alleen voor de overtollige middelen van de bank. In de onderstaande tabel worden per kwartaal de buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen en de ruimte onder het drempelbedrag weergegeven.

Verslagjaar 2017 (bedragen x € 1000)

Drempelbedrag	250	250	250	250
	<i>Kwartaal 1</i>	<i>Kwartaal 2</i>	<i>Kwartaal 3</i>	<i>Kwartaal 4</i>
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	217	190	158	164
Ruimte onder het drempelbedrag	33	60	92	86
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

De overtollige middelen van klanten zijn in een deposito gezet met een rente typische looptijd van 3 maanden, dan wel op rekening-courant gehouden. Het bedrag dat gemiddeld in deposito is aangehouden, bedroeg in 2017 € 8 miljoen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet voor het jaar 2017 is op basis van de werkelijke cijfers vastgesteld op € 807.000. Dit betreft het berekende bedrag conform Modelstaat A over het 4^e kwartaal van 2017. Er is sprake van een gemiddeld overschot aan vlottende middelen van €1 miljoen.

Renterisiconorm

Het renterisico wordt getoetst op de renterisiconorm. Voor het berekenen van het renterisico wordt gebruik gemaakt van de Modelstaat B zoals die in de regeling Fido is vastgesteld. Op basis van de modelstaat B is het renterisico van de bank in het begrotingsjaar ruim onder de renterisiconorm.

1.5.4 Verbonden partijen

Stadsbank Oost Nederland heeft geen verbonden partijen, maar is wel verbonden partij van de aangesloten gemeenten.

1.5.5 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de beleidsmatige, toekomstgerichte aspecten van de bedrijfsvoering.

a. Kostenbewustzijn

Door werkprocessen te digitaliseren slaagt de Stadsbank erin de kwaliteit van de dienstverlening te optimaliseren, waarbij het personeel efficiënter kan worden ingezet. De klanten worden gestimuleerd zoveel mogelijk gebruik te maken van de portal 'Mijn Stadsbank'.

Door effectieve inkoop worden de materiële kosten teruggedrongen. Hierbij wordt in voorkomende gevallen gebruik gemaakt van externe expertise en de mogelijkheden bij de deelnemende gemeenten.

b. Investeringsbeleid

De Stadsbank zet in op duurzame investeringen, gericht op innovatie en verdergaande digitalisering van processen.

c. Organisatiestructuur

De organisatie van de Stadsbank is integraal rondom de klant georganiseerd. Er zijn integrale klantteams met klantmanagers gevormd, waarin de verschillende disciplines van de dienstverlening zijn gebundeld. Meerdere klantteams vormen samen een

gebiedsteam, die per regio zijn ingedeeld. Deze gebiedsteams worden aangestuurd door twee managers. Daarnaast is er een afdeling beschermingsbewind, die ook wordt aangestuurd door een manager. De gebiedsteams en afdeling beschermingsbewind worden ondersteund door een administratieve backoffice en een beleidsadvies eenheid

d. Administratieve organisatie en interne controle

De (werk)processen zijn ingericht op basis van het nieuwe dienstverleningsmodel en het handboek Administratieve Organisatie is geactualiseerd. De interne controle zal worden geïntensiveerd, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden van automatisering van zowel processen als controles.

e. Informatie en automatisering

In 2017 heeft de migratie van de ICT-omgeving plaatsgevonden, waarbij het technisch beheer en de infrastructuur bij een nieuwe leverancier is ondergebracht. Deze migratie is succesvol verlopen. Met de nieuwe leverancier zijn in de overeenkomsten afspraken gemaakt over het beschermen van data en gegevens tegen cybercriminaliteit en datalekken. Daarbij zijn en worden ook de dragers van persoons- en bedrijfsgegevens beschermd tegen datalekken (denk aan mobiele telefoons en laptops). Bovendien worden de medewerkers van de Stadsbank bewust gemaakt van de risico's die kunnen optreden bij het onzorgvuldig omgaan met persoons- en bedrijfsgegevens en de gevolgen die dit met zich meebrengt. Naast preventie zal ook aandacht wordt geschonken aan gevolgmaatregelen bij het optreden van datalekken.

f. (Management)informatie voorziening

In 2017 zijn tweemaandelijks managementrapportages opgesteld, waarbij in één oogopslag de ontwikkeling van de belangrijkste stuurindicatoren is weergegeven, met daarachter toelichtende overzichten. Ook heeft een verdere digitalisering van de informatievoorziening plaatsgevonden. De managementinformatie en inrichting van het dashboard bij de gebiedsteams worden in 2018 verder doorontwikkeld, waarbij wordt aangesloten op de stuurindicatoren van het nieuwe dienstverleningsmodel.

g. Marktkansen en -bedreigingen

Door middel van de gevormde gebiedsteams en klantteams wordt klantvriendelijker en waar mogelijk op locatie dichtbij de klant gewerkt. Hierbij worden nieuwe initiatieven ontwikkeld, waarbij de focus ligt op de versterking van de verbinding met ketenpartners en vrijwilligers en wordt onderzocht of elementen uit de aanpak 'Mobility Mentoring' kunnen worden toegepast. De Stadsbank kijkt samen met de burger naar hoe het probleem kan worden opgelost en hoe een probleem in de toekomst kan worden voorkomen. Door deze korte lijnen kunnen bovendien effectiever verbindingen worden gelegd met andere beleidsterreinen en wordt aangesloten bij de ontwikkelingen in het sociaal domein.

Er kunnen financiële risico's optreden, als de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten Vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde winst. De Belastingdienst heeft in haar brief van 20 januari 2016 bevestigd dat de Stadsbank in de huidige situatie voor haar activiteiten per 1 januari 2016 is vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

h. Risicomanagement

De Stadsbank heeft het toekomstige profiel voor het risicomanagement afgestemd op het nieuwe dienstverleningsmodel. Het Algemeen Bestuur heeft de nieuwe kaders voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing vastgesteld in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Stadsbank Oost Nederland 2016 - 2019'. Deze kaders worden in het nieuwe model toegepast, waarbij organisatiebreed periodiek een risicoanalyse en frauderisico-analyse plaatsvindt. Ook wordt specifiek aandacht geschonken aan de cultuuraspecten en de bewustwording bij het personeel.

i. Informatiebeveiligingsbeleid en privacy

De Stadsbank moet voldoen aan de wijzigingen in de relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving op deze terreinen. Voor de ondersteuning en begeleiding bij de opzet

en implementatie van het informatiebeveiligingsbeleid en privacy is externe expertise ingehuurd. Hierbij wordt aangesloten bij de modellen die door de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) zijn opgesteld. Er is een plan van aanpak opgesteld en een Privacy Impact Assessment (PIA) uitgevoerd op het proces van de schuldhelpverlening. Op basis hiervan wordt momenteel het beveiligingsbeleid en privacy beleid opgesteld, dat ter goedkeuring aan het Dagelijks Bestuur wordt aangeboden, waarna het kan worden geïmplementeerd. Daarnaast is, net zoals het geval is in de 22 SON-gemeenten, structurele capaciteit nodig voor de verplicht in te stellen functies, waaronder de Chief Information Security Officer (CISO), de Security Officer (SO) en de Functionaris Gegevensbescherming (= Privacy Officer, PO). Tenslotte wordt een digitale tool ingezet om de informatiebeveiliging en privacy permanent te kunnen beheersen, monitoren, evalueren en aan te passen/actualiseren. De Stadsbank past vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) toe..

Jaarrekening 2017

2.1 Balans per 31 december 2017

Activa (bedragen in €)	31 december 2017	31 december 2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2.443.000	2.490.100
Investerings met een economisch nut		
Overige investeringen met een economisch nut	2.443.000	2.490.100
Financiële vast activa	5.013.700	5.002.600
Overige langlopende leningen	5.013.700	5.002.600
Totale vaste activa	7.456.700	7.492.700
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	992.700	998.900
Vorderingen op openbare lichamen	988.800	795.000
Rekening-courantverhouding met het Rijk	3.900	203.900
Liquide middelen	12.175.400	11.934.600
Kassaldi	-	-
Banksaldi	12.175.400	11.934.600
Overlopende activa	440.500	66.900
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	440.500	66.900
Totaal vlottende activa	13.608.600	13.000.400
Totaal activa	21.065.300	20.493.100
Passiva (bedragen in €)	31 december 2017	31 december 2016
Vaste passiva		
Eigen vermogen	1.321.100	1.698.300
Algemene reserve	967.400	1.062.600
Bestemmingsreserve	466.900	641.400
Gerealiseerde resultaat	-113.200	-5.700
Voorzieningen	367.000	306.800
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	326.700	253.900
Equalisatievoorzieningen	40.300	52.900
Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar	2.967.900	3.102.700
Onderhandse lening van binnenlandse banken en overige fin. inst.	1.536.200	1.671.000
Door derden belegde gelden	1.431.700	1.431.700
Totaal vaste passiva	4.656.000	5.107.800
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	15.887.600	14.891.600
Overige schulden	15.887.600	14.891.600
Overlopende passiva	521.700	493.700
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	521.700	493.700
Totaal vlottende passiva	16.409.300	15.385.300
Totaal passiva	21.065.300	20.493.100

2.2 Overzicht van de Baten en Lasten in de Jaarrekening 2017

Overzicht baten en lasten (bedragen in €)				
	Realisatie 2017	Begroting na wijziging 2017	Verschil	Primaire begroting 2017
I Algemeen bestuur				
<i>Lasten</i>	3.706.800	3.591.700	115.100	3.495.300
<i>Baten</i>	3.706.800	3.591.700	115.100	3.495.300
<i>Saldo</i>	-	-	-	-
II Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen				
<i>Lasten</i>	6.626.600	6.601.400	25.200	6.321.600
<i>Baten</i>	6.249.400	6.297.500	-48.100	6.320.100
<i>Saldo</i>	-377.200	-303.900	-73.300	-1.500
Subtotaal programma's				
<i>Lasten</i>	10.333.400	10.193.100	140.300	9.816.900
<i>Baten</i>	9.956.200	9.889.200	67.000	9.815.400
Gerealiseerd saldo van baten en lasten				
	-377.200	-303.900	-73.300	-1.500
Toevoeging/onttrekking aan reserves				
<i>Algemeen bestuur</i>	264.000	194.600	69.400	1.500
Subtotaal mutaties reserves	264.000	194.600	69.400	1.500
Gerealiseerd resultaat				
	-113.200	-109.300	-3.900	-

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld is, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het

einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

2.3.1 Activa

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. De materiële vaste activa van Stadsbank Oost Nederland betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut.

Afschrijving vindt plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief. De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode staan weergegeven in de volgende tabel:

Afschrijvingstermijnen	
Aantal jaar	Omschrijving
30 jaar	Nieuwbouw en aankoop bedrijfsgebouwen, onder handhaving van de bestaande afschrijvingstermijnen van reeds aanwezige bedrijfsgebouwen;
25 jaar	Renovatie, restauratie en verbouw bedrijfsgebouwen, brandkasten;
15 jaar	Technische installaties in bedrijfsgebouwen;
10 jaar	Kantoormeubilair;
5 jaar	Software, telefooninstallaties en veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen;
3 jaar	Mobiele apparatuur

De investeringen worden bij in gebruik name geactiveerd waarbij de lineaire afschrijvingsmethodiek wordt toegepast. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan €1.000 worden niet geactiveerd. Meerdere investeringen in dezelfde soort activa gedurende het boekjaar met een gezamenlijke waarde van €1.000 of hoger worden wel geactiveerd.

Financiële vaste activa

De leningen aan cliënten alsmede overige vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. De waardering vindt plaats op het zogenaamde 'uitstaand saldo leningen' verminderd met de vertragingsrente.

De leningen zijn verminderd met de voorziening risico leningen.

Uitzettingen en overlopende activa

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

2.3.2 Passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve

De Algemene reserve dient als algehele buffer en weerstandsvermogen om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen. Het Algemeen bestuur heeft besloten dat de verhouding tussen het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen moet liggen tussen 1,0 en 1,4. Daarmee kwalificeert deze ratio als 'voldoende'.

Bestemmingsreserves

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient opgebouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur, dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerde resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerde resultaat wordt toegevoegd aan de reserve dan wel aan de gemeenten gerestitueerd, naar rato van de omvang van de declaratie.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorziening risico leningen

Voor de vorderingen wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van een beoordeling op inbaarheid van de openstaande vorderingen ouder dan drie maanden.

Voorziening verplichtingen voormalig personeel

De voorziening is ingesteld om de verplichtingen van voormalig personeel op te vangen, waarvoor de Stadsbank risicodragend is. De voorziening is berekend op basis van de verplichtingen die nog op de balansdatum bestaan.

Voorziening onderhoud

De onderhoudsregulatievoorziening stamt voort uit het Onderhoudsbeheerplan 2017-2025 van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de reeds gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

2.4 Toelichting op de Balans

2.4.1 Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

Het verloop van deze post in 2017 is als volgt:

Materiële vaste activa (bedragen in €)				
	Bedrijfs- gebouwen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2017	1.579.600	235.500	675.000	2.490.100
Investeringen	25.800	9.300	269.300	304.400
Desinvesteringen	-	-	-10.300	-10.300
Afschrijvingen	-121.100	-23.400	-196.700	-341.200
Boekwaarde per 31-12-2017	1.484.300	221.400	737.300	2.443.000

De investeringen in het verslagjaar betroffen:

Investeringen (bedragen in €)	
Bedrijfsgebouwen	
- verbouwing	25.800
Machines, apparaten en installaties	
- vervanging/vernieuwing apparaten en installaties	9.300
Overige materiële vaste activa	
- mobiele apparatuur	17.700
- inventaris	40.500
- software- en systeemontwikkeling	211.100

De investeringen in migratie ICT infrastructuur houden verband met de beëindiging van de ICT dienstverlening door de gemeente Enschede en de overgang naar een andere

dienstverlener. De investeringen in software- en systeemontwikkeling hangen samen met de verdere digitalisering van de werkprocessen.

Financiële vaste activa

Overige langlopende leningen (bedragen in €)		
	2017	2016
Leningen	5.013.700	5.002.600
Totaal	5.013.700	5.002.600

Verloop overige langlopende leningen 2017:

Overige langlopende leningen (bedragen in €)		
	2017	2016
Saldo per 1 januari	5.196.300	4.560.300
Verstrekte leningen	2.766.400	2.941.500
Aflossingen	-2.679.800	-2.238.600
Afwaardingen	-90.700	-66.900
Saldo per 31 december	5.192.200	5.196.300
Voorzieningen risico leningen	-178.500	-193.700
Totaal	5.013.700	5.002.600

Deze leningen hebben een langlopend karakter met een gemiddelde looptijd van 40 maanden.

Het uitstaande saldo van de leningen ad €5,2 miljoen bestaat voor een bedrag van €1,8 miljoen uit gemeentelijke borgstellingen. In 2017 werden geldleningen afgeboekt tot een bedrag van €90.700 (2016: €66.900).

De achterstand 'te betalen termijnen' (€344.900) ten opzichte van het totale uitstaande saldo leningen bedraagt ultimo 2017 6,6% ten opzichte van ultimo 2016 7,2%.

In 2017 is voor een bedrag van €2.766.400 aan leningen verstrekt tegen €2.941.500 in 2016, een daling van 6%.

De waardering van de leningen is voor een bedrag van €178.500 verlaagd met de voorziening risico leningen. De voorziening risico leningen dient om eventuele verliezen op verstrekte kredieten op te vangen met name wegens oninbaarheid en overlijden van cliënten gedurende de looptijd van de leningen.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen met een rente-typische looptijd < 1 jaar (bedragen in €)		
	2017	2016
Vorderingen op openbare lichamen	988.800	795.000
Rekening-courantverhouding met het Rijk	3.900	203.900
Totaal	992.700	998.900

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit de per 31 december 2017 uitstaande vorderingen van de aan de deelnemende gemeenten doorberekende activiteiten. Per ultimo januari 2018 moet hiervan nog €103.600 worden afgewikkeld.

Rekening-courantverhouding met het Rijk

De overtollige middelen van de Stadsbank kunnen uitsluitend aangehouden worden in de schatkist. Derden gelden zijn echter uitgezonderd van het verplichte schatkistbankieren.

Liquide middelen

Liquide middelen (bedragen in €)		
	2017	2016
Kassaldi	-	-
Banksaldi	12.175.400	11.934.600
Totaal	12.175.400	11.934.600

In de totale banksaldi bedraagt het banksaldo van Stadsbank €29.500. Het drempelbedrag voor het voor het buiten 's Rijks schatkist aanhouden van liquide middelen bedraagt €250.000. De rest banksaldi van €12.145.900 betreffen gelden van klanten en hoeven daarom niet in 's Rijks schatkist aangehouden te worden. Deze zijn in een deposito met een rente typische looptijd van 3 maanden gezet, dan wel op rekening-courant gehouden. Het bedrag dat gemiddeld in deposito is aangehouden, bedroeg in 2017 €8 miljoen.

De bankgeden van de klanten zijn te allen tijde toegankelijk en beschikbaar voor de activiteiten van de klanten.

Overlopende activa

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:

Overlopende activa (bedragen in €)		
	2017	2016
Depotbedrag porti	11.300	11.300
Kruisposten bank	13.600	8.000
Fietsproject	13.400	23.400
Vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen	402.200	24.200
Overig	-	-
Totaal	440.500	66.900

Vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen

Deze post bestaat uit nog te ontvangen bedragen ter hoogte van €371.500 en vooruitbetaalde bedragen van €30.700. Van de nog te ontvangen bedragen stond per ultimo januari 2018 nog €217.400 open. Het betreft met name (€211.500) het verschil tussen de in rekening gebrachte voorschotten bestaanskosten en de met deze jaarrekening bepaalde werkelijke bestaanskosten.

2.4.2 Passiva

Vaste activa

Eigen vermogen

Eigen vermogen (bedragen in €)		
	2017	2016
Algemene Reserve	967.400	1.062.600
Bestemmingsreserve	466.900	641.400
Saldo van de rekening	-113.200	-5.700
Totaal	1.321.100	1.698.300

Gerealiseerde resultaat 2017

Het gerealiseerde resultaat van 2017 bedraagt €113.200 negatief. Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om het nadelige jaarrekeningsaldo te onttrekken aan de Algemene Reserve.

Het verloop in 2017 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

Eigen vermogen (bedragen in €)					
	Boekwaarde 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene reserves					
Algemene reserve	1.062.600	-	-89.500	-5.700	967.400
<i>Subtotaal</i>	<i>1.062.600</i>	<i>-</i>	<i>-89.500</i>	<i>-5.700</i>	<i>967.400</i>
Bestemmingsreserves					
Borgfonds saneringskredieten	83.000	-	-3.000		80.000
Personeel	65.500	-	-		65.500
ICT	183.500	-	-52.600		130.900
Inventaris	190.500	-	-		190.500
Frictiekosten Organisatie	118.900	-	-118.900		-
<i>Subtotaal</i>	<i>641.400</i>	<i>-</i>	<i>-174.500</i>	<i>-</i>	<i>466.900</i>
Totaal reserves	1.704.000	-	-264.000	-5.700	1.434.300

Algemene reserve

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 is het resultaat van €5.700 ten laste van de Algemene Reserve en met de begroting 2017 is er een bedrag van €89.500 ten laste van de reserve gebracht.

Bestemmingsreserves

- Borgfonds saneringskredieten

Dit fonds is bestemd ter borging van de saneringskredieten die de bank verstrekt in het kader van de minnelijke schuldregeling. Hierdoor hoeven de individuele gemeenten niet langer borg te staan voor de saneringskredieten die worden verstrekt aan de inwoners van de desbetreffende gemeenten. De onttrekking is ter dekking van een aantal afgeschreven oninbare saneringskredieten.

- Personeel

Dit is de reserve voor het uitvoeren van medewerkers motiverende maatregelen.

- ICT

Deze bestemmingsreserve dient onder andere het actueel houden van software en hardware. De onttrekking uit de reserve is voor een bedrag van €1.900 conform de begroting en voor een bedrag van €50.700 ter dekking van de afkoop van de contractkosten door de overstap naar een nieuwe ICT-leverancier.

- Friciekosten Organisatie

De in 2011 ingestelde reserve Friciekosten Organisatie betreft de noodzakelijke buffer om te kunnen voldoen aan de eventuele verplichtingen. De onttrekking uit de reserve betreft extra benodigde formatieve inzet bij beschermingsbewind en is het voor het bedrag van € 103.200 conform de begroting. Het resterende bedrag van € 15.700 in de reserve valt vrij. De reserve wordt per ultimo 2017 opgeheven.

- Inventaris

De bestemmingsreserve Inventaris is bedoeld om het afgeschreven en verouderde meubilair en de inventaris van de bank te vervangen.

Voorzieningen

Voorzieningen (bedragen in €)		
	2017	2016
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		
Voorziening verplichtingen voormalig personeel	326.700	253.900
Egalisatievoorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	40.300	52.900
Totaal voorzieningen	367.000	306.800

Het verloop in 2017 wordt in onderstaand overzicht per voorziening weergegeven:

Voorzieningen (bedragen in €)					
	Boekwaarde 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voormalig personeel	253.900	100.000	-27.200	-	326.700
Egalisatievoorzieningen					
Groot onderhoud	52.900	24.300	-36.900	-	40.300
Totaal voorzieningen	306.800	124.300	-64.100	-	367.000

- Verplichtingen voormalig personeel

De bank is eigen risicodragers van verplichtingen voor voormalig personeel. De benodigde stand van de voorziening betreft de resterende verplichtingen en bedraagt per balansdatum €326.700.

- Onderhoud

De voorziening is ingesteld om te kunnen voldoen aan de financiële verplichtingen die voortvloeien uit het door het Algemeen Bestuur op 7 juni 2012 vastgestelde Onderhoudsbeheersplan, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Op basis van het bijgestelde Onderhoudsbeheersplan is de jaarlijkse dotatie op €24.300 vastgesteld.

Vaste schulden

Vaste schulden (bedragen in €)		
	2017	2016
Onderhandse leningen van:		
<i>Binnenlandse banken en overige fin. instellingen</i>	1.536.200	1.671.000
Door derden belegde gelden	1.431.700	1.431.700
Totaal	2.967.900	3.102.700

Onderhandse leningen

Het verloop van de onderhandse geldleningen is als volgt:

Onderhandse leningen (bedragen in €)						
	Rente %	Saldo per 1-1-2017	Nieuwe leningen	Aflossingen	Saldo per 31-12-2017	Rentelast begrotingsjaar
BNG 89.025	4.95%	122.200	-	17.400	104.800	6.000
BNG 90.127	5.30%	362.800	-	45.400	317.400	18.000
BNG 97.395	5.19%	900.000	-	50.000	850.000	44.800
BNG 97.396	5.13%	286.000	-	22.000	264.000	13.800
Totaal		1.671.000	-	134.800	1.536.200	82.600

Bovengenoemde leningen zijn afgesloten in 1998, 1999 en twee in 2004. Drie leningen hebben een looptijd van 25 jaar en één van 30 jaar.

De aflossingsverplichting voor het begrotingsjaar 2017 zal eveneens €134.800 zijn.

Door derden belegde gelden

De door derden belegde gelden betreffen de inleggelden die gestort zijn door de gemeenten die zijn aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland. De bepaling van het inleggeld geschiedt naar rato van het aantal inwoners en wordt eens in de drie jaar herzien. 1 januari 2015 is de laatste peildatum waarop de inleggelden opnieuw zijn berekend. Er wordt geen rentevergoeding berekend.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
(bedragen in €)	2017	2016
Overige schulden		
<i>Persoonlijke rekeningen saldo's (PRS)</i>	3.024.700	3.376.900
<i>Reserveringen activiteiten</i>	10.806.200	9.515.700
<i>Overige schulden</i>	2.056.700	1.999.000
Totaal	15.887.600	14.891.600

Persoonlijke Rekeningen Saldo's (PRS)

Hierop worden in principe alle cliënttegoeden verzameld die worden uitbetaald aan de cliënt en/of bestemd zijn voor toerekening aan activiteiten, zoals leningen, budgetbeheerrekeningen, saneringen, schuldbemiddeling enz. Vanuit deze activiteiten vindt dan doorbetaling plaats naar derden of naar de cliënt zelf.

Het totale saldo van de betreffende rekeningen bedroeg ultimo 2017 €3.024.700.

Reserveringen activiteiten

In overleg met de cliënt wordt overgegaan tot reserveringen voor toekomstige uitgaven. Deze post is in de balans opgenomen onder Reserveringen activiteiten. Per ultimo 2017 bedraagt deze reservering €10.806.200.

De reservering voor activiteiten is toegenomen ten opzichte van 2016 als gevolg van de toename van het aantal klanten, met name onder beschermingsbewind.

Overige schulden

Overige schulden (bedragen in €)		
	2017	2016
Door te betalen bemiddelingen	1.087.300	1.077.600
Salarissen, sociale lasten en loonheffing	395.600	436.500
Crediteuren	568.500	482.000
Overig	5.300	2.900
Totaal	2.056.700	1.999.000

De post *Door te betalen bemiddeling* betreft bedragen die per 31 december 2017 zijn bestemd voor doorbetaling aan schuldeisers van de activiteit 'schuldbemiddeling'.

De post *Salarissen, sociale lasten en loonheffing* bevat nog te betalen sociale lasten en loonheffingen over de maand december 2017.

Het saldo *Crediteuren* is inmiddels afgewikkeld.

Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen in €)		
	2017	2016
Overlopende passiva		
<i>Rente onderhandse leningen</i>	51.000	55.000
<i>Nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen</i>	470.700	438.700
Totaal	521.700	493.700

Nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen

Deze post bestaat met name uit nog te betalen personeelslasten voor uitzendpersoneel, kosten voor de betalingsverkeer van de 4^e kwartaal 2017, nog te betalen kosten voor de jaarrekeningcontrole, af te dragen Btw en vooruit ontvangen bedragen voor projecten. Van de nog te betalen bedragen moet per ultimo januari 2018 nog ca. €258.000 worden afgewikkeld.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Stadsbank Oost Nederland heeft een aantal significante financiële verplichtingen, waaraan de organisatie de komende jaren is verbonden.

Met KPN Telecom is een 2-jarige overeenkomst afgesloten over de levering van vaste telefonie en het klantencontactcentrum met een looptijd tot 20 oktober 2018. De totale kosten bedragen maximaal €175.521.

Ook is met KPN Telecom een 2-jarige overeenkomst afgesloten over de levering van mobiele telefonie voor een totaal bedrag van €51.756.

Met RICOH is per mei 2017 een huur-/serviceovereenkomst afgesloten met betrekking tot de afname van kopieer- en printapparatuur, voor een geschat bedrag van €138.756 per jaar. De looptijd van het contract is tot en met februari 2023.

De Stadsbank heeft in 2017 een overeenkomst met Volkswagen PON afgesloten over de operational lease van 6 auto's, waarvan 2 elektrisch aangedreven en 4 op groen gas. Het gaat hierbij om een geschat totaal leasebedrag van €25.179 per jaar gedurende 5 jaar.

Met Innovadis is een 3-jarig contract overeengekomen over de ontwikkeling en gebruik van een mobiele applicatie (App) voor de schulddienstverlening met een looptijd van 2017-2019. De jaarlijkse kosten bedragen €11.000.

TWS-groep levert vanaf 2017 de LAN-infrastructuur voor een periode van 4 jaar. De maandelijkse kosten bedragen €2.551.

De genoemde bedragen zijn exclusief btw.

Bij aflopende contracten en het sluiten van nieuwe overeenkomsten wordt nagegaan of aanbesteding aan de orde moet zijn. Daarbij is en wordt getoetst aan het uitgangspunt van maatschappelijk ondernemen en de andere voordelen die te behalen zijn bij het investeren binnen de lokale overheid. Ook wordt hierbij in overweging genomen of koppelingen met bestaande systemen ingrijpende wijzigingen vragen en extra kosten met zich meebrengen.

2.5 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening

Analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening (cf. art 28 BBV)

2.5.1 Algemeen Bestuur

Algemeen bestuur (bedragen in €)				
	Realisatie	Begroting na wijziging	Afwijking	Primaire begroting
Lasten	3.706.800	3.591.700	115.100	3.495.300
Baten	3.706.800	3.591.700	115.100	3.495.300
Totaal	-	-	-	-

Het programma *Algemeen Bestuur* vertoont per ultimo boekjaar een saldo van €0. In de begroting wordt rekening gehouden met het volledig doorberekenen van het saldo van de bestaanskosten aan de deelnemende gemeenten, dit op basis van de huidige vastgestelde financieringsstructuur. Om die reden is er bij elke begroting (wijziging) sprake van een budgettair neutraal effect.

De totale lasten van dit programma bepalen de hoogte van de bestaanskosten. Deze worden berekend door van de totale lasten de te ontvangen rente en het aandeel overheid in de LOVCK-tarieven en BBR-zelfbetalers af te trekken. Eventuele verschillen tussen de in rekening gebrachte voorschotten voor de bestaanskosten conform de begroting en de werkelijke bestaanskosten zijn in de balans onder *Nog te betalen / Nog te ontvangen bedragen* gebracht.

Begrotingsrechtmatigheid

Het programma *Algemeen bestuur* vertoont op de lastenkant een begrotingsoverschrijding van €115.100. De stijging van de lasten betreft dotaties aan de *Voorziening risico leningen* en *Voorziening verplichtingen voormalig personeel* om deze voorzieningen op peil te brengen. Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om door middel van het vaststellen van deze jaarrekening de kostenoverschrijding te autoriseren.

Lasten

De lasten van het *Algemeen Bestuur* vallen €15.100 hoger uit dan voorzien.

Baten

De baten betreffen de bijdragen in de bestaanskosten van de deelnemende gemeenten.

Bezoldiging in het kader van de WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (Hierna: WNT) stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt na indexering voor 2017: €181.000.

Beloning reguliere topfunctionarissen

Beloning reguliere topfunctionarissen	2016	2017																														
<table border="1"> <tr> <td>Functie</td> <td>Directeur</td> <td>Directeur</td> </tr> <tr> <td>Naam</td> <td>C.H.A.A. Luttikhuis</td> <td>C.H.A.A. Luttikhuis</td> </tr> <tr> <td>Omvang dienstverband</td> <td>1 fte</td> <td>1 fte</td> </tr> <tr> <td>Beloning (€)</td> <td>107.685</td> <td>112.794</td> </tr> <tr> <td>Belastbare kostenvergoedingen (€)</td> <td>1.772</td> <td>668</td> </tr> <tr> <td>Voorzieningen betaalbaar op termijn (€)</td> <td>14.401</td> <td>16.682</td> </tr> <tr> <td>Beëindigingsuitkering</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Jaar beëindiging</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Motivering</td> <td>Geen normoverschrijding</td> <td>Geen normoverschrijding</td> </tr> </table>	Functie	Directeur	Directeur	Naam	C.H.A.A. Luttikhuis	C.H.A.A. Luttikhuis	Omvang dienstverband	1 fte	1 fte	Beloning (€)	107.685	112.794	Belastbare kostenvergoedingen (€)	1.772	668	Voorzieningen betaalbaar op termijn (€)	14.401	16.682	Beëindigingsuitkering	-	-	Jaar beëindiging			Motivering	Geen normoverschrijding	Geen normoverschrijding					
Functie	Directeur	Directeur																														
Naam	C.H.A.A. Luttikhuis	C.H.A.A. Luttikhuis																														
Omvang dienstverband	1 fte	1 fte																														
Beloning (€)	107.685	112.794																														
Belastbare kostenvergoedingen (€)	1.772	668																														
Voorzieningen betaalbaar op termijn (€)	14.401	16.682																														
Beëindigingsuitkering	-	-																														
Jaar beëindiging																																
Motivering	Geen normoverschrijding	Geen normoverschrijding																														
<table border="1"> <tr> <td>Functie</td> <td>Directeur</td> <td>Directeur</td> </tr> <tr> <td>Naam</td> <td>A. de Jong</td> <td>A. de Jong</td> </tr> <tr> <td>Omvang dienstverband</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Inkomensschade 1-1-2014 tot 1-8-2016 (€)</td> <td>74.476</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Overige beloning (€)</td> <td>15.926</td> <td>24.336</td> </tr> <tr> <td>Belastbare kostenvergoedingen (€)</td> <td>-</td> <td>12.653</td> </tr> <tr> <td>Voorzieningen betaalbaar op termijn (€)</td> <td>37.689</td> <td>10.066</td> </tr> <tr> <td>Beëindigingsuitkering</td> <td>-</td> <td>-53.171</td> </tr> <tr> <td>Jaar beëindiging</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Motivering</td> <td>Geen normoverschrijding</td> <td>Geen normoverschrijding</td> </tr> </table>	Functie	Directeur	Directeur	Naam	A. de Jong	A. de Jong	Omvang dienstverband			Inkomensschade 1-1-2014 tot 1-8-2016 (€)	74.476		Overige beloning (€)	15.926	24.336	Belastbare kostenvergoedingen (€)	-	12.653	Voorzieningen betaalbaar op termijn (€)	37.689	10.066	Beëindigingsuitkering	-	-53.171	Jaar beëindiging			Motivering	Geen normoverschrijding	Geen normoverschrijding		
Functie	Directeur	Directeur																														
Naam	A. de Jong	A. de Jong																														
Omvang dienstverband																																
Inkomensschade 1-1-2014 tot 1-8-2016 (€)	74.476																															
Overige beloning (€)	15.926	24.336																														
Belastbare kostenvergoedingen (€)	-	12.653																														
Voorzieningen betaalbaar op termijn (€)	37.689	10.066																														
Beëindigingsuitkering	-	-53.171																														
Jaar beëindiging																																
Motivering	Geen normoverschrijding	Geen normoverschrijding																														

Beloning leden Algemeen en Dagelijks Bestuur

Beloning leden Algemeen en Dagelijks Bestuur		2016	2017
Functie	Naam	Bezoldiging	Bezoldiging
Voorzitter	Dhr. P.G. Welman	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Vice-voorzitter	Mevr. I.T.J.M. Wolsing	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. H. Wiltink	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. F.J. Cornelissen	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. J.B. Boer	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. M.J.R. Kottevan	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. P. Seesing	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Mevr. I. Duursma	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Mevr. E.B.M. van Spiegel	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Mevr. J.H. van den Dolder	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Mevr. M.H. ten Heuw	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. P. van Zwanenburg	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Mevr. I. de Pagter	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. J.F. Hassink	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. R.G.H. Christenhusz	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Mevr. M.G. Frank	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. P. van de Wardt	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. B. Beens	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. R.H. de Witte	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. G.J. Binnenmars	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. N. Lansink Rotgerink	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. D.W. Aalderink	Onbezoldigd	Onbezoldigd

* Mevr. I. Duursma neemt waar voor de afgetreden mevr. J.B.M. Zwiep.

2.5.2 Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen

Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen (bedragen in €)				
	Realisatie	Begroting na wijziging	Afwijking	Primaire begroting
Lasten	6.626.600	6.601.400	25.200	6.321.600
Baten	6.249.400	6.297.500	-48.100	6.320.100
Totaal	-377.200	-303.900	-73.300	-1.500

Begrotingsrechtmatigheid

Lasten en baten

Het programma *Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen* laat per ultimo 2017 een nadelig saldo zien van €377.200. De afwijking van het saldo van het programma met €73.300 negatief ten opzichte van de begroting komt met name door de daling van de productafname op het onderdeel Intake in de laatste vier maanden van 2017.

Incidentele lasten en baten

In 2017 was er geen sprake van incidentele lasten.

2.5.3 Toelichting resultaat voor en na bestemming (mutaties in reserves)

In deze tabel worden de mutaties in de reserves, welke in de balans zijn verwerkt nader toegelicht. Deze mutaties hebben betrekking op posten die conform de bestendige gedragslijn zijn verwerkt en posten waarover het Algemeen Bestuur reeds een besluit heeft genomen. Het Algemeen Bestuur dient wel formeel in te stemmen met de van toepassing zijnde mutaties bij de behandeling van de jaarrekening.

Toelichting resultaat (bedragen in €)			
	Realisatie	Begroting na wijziging	Afwijking
Resultaat voor bestemming	-377.200	-303.900	-73.300
Ontrekking uit reserves:			
Algemene reserve	89.500	89.500	-
Borgfonds saneringskredieten	3.000	-	3.000
Personeelsbudget	-	-	-
Organisatieaanpassing	-	-	-
Reserve ICT	-	-	-
Friciekosten Organisatie	118.900	103.200	15.700
ICT	52.600	1.900	50.700
Inventaris	-	-	-
Subtotaal	264.000	194.600	69.400
Dotaties aan reserves:			
Algemene reserve	-	-	-
Borgfonds saneringskredieten	-	-	-
Personeelsbudget	-	-	-
Organisatieaanpassing	-	-	-
Friciekosten Organisatie	-	-	-
ICT	-	-	-
Inventaris	-	-	-
Subtotaal	-	-	-
Resultaat na bestemming	-113.200	-109.300	-3.900

Toelichting op afwijkingen van de begroting

Reserve Borgfonds saneringskredieten

De onttrekking uit de reserve van €3.000 is ter dekking van een aantal afgeschreven oninbare saneringskredieten.

Reserve ICT

De onttrekking uit de reserve betreft een gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslast. Maar met name dient de onttrekking ter dekking van de contractkosten voor de overstap naar een nieuwe ICT-leverancier.

Reserve Friciekosten Organisatie

De onttrekking uit de reserve Friciekosten Organisatie betreft benodigde formatieve inzet bij beschermingsbewind en is het voor het bedrag van € 103.200 conform de begroting. Het resterende bedrag van € 15.700 in de reserve valt vrij, waarmee de reserve per ultimo 2017 opgeheven kan worden.

Algemene Reserve

Voorgesteld wordt om het nadelige saldo van €113.200 ten laste te brengen van de Algemene Reserve, conform de gebruikelijke werkwijze. Begroot was een onttrekking van €109.300.

2.6 Sisa

De bank ontvangt geen specifieke uitkeringen van het Rijk. Er is dus geen Sisa-specificatie opgenomen.

Overige gegevens

3.1 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de Stadsbank Oost-Nederland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de Stadsbank Oost-Nederland te Enschede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van de Stadsbank Oost-Nederland (verder: de Stadsbank) op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid, vastgesteld door het algemeen bestuur op 16 juni 2016 als bijlage 1 van het 'Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de Stadsbank Oost-Nederland'.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- het overzicht van baten en lasten over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Normenkader rechtmatigheid 2017 van de Stadsbank en de Regeling Controleprotocol WNT (Wet normering topinkomens) 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stadsbank zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 103.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% bedraagt van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen groter dan € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de inhoudsopgave, het voorwoord van de directie, de inleiding en het voorstel van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur en ontwerp besluit.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in

overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het Normenkader rechtmatigheid 2017 van de Stadsbank.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Almelo, 12 april 2018

Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend: drs. E. Dijkgraaf RA

3.2 Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2017 en resultaatbestemming

De jaarrekening 2017 wordt vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland van 5 juli 2018.

1. Het gerealiseerde resultaat van 2017 bedraagt minus €113.200. Hierin zijn de reeds door het bestuur geaccordeerde onttrekkingen uit en dotaties aan diverse reserves verwerkt. Daarnaast is de vrijval van de resterende middelen van de reserve Friciekosten Organisatie ad € 15.700 verwerkt. Tevens is de afkoop van de contractkosten voor de overstap naar een nieuwe ICT-leverancier ten waarde van €50.700 door een onttrekking aan de bestemmingsreserve ICT gedekt.
2. Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om de onttrekking uit de reserve ICT te autoriseren en de reserve Friciekosten Organisatie per ultimo 2017 op te heffen.
3. Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om het jaarrekeningsaldo van minus €113.200 te onttrekken aan de Algemene Reserve.

Bijlagen

Categorische indeling rekening

Resultaat 2017

LASTEN (bedragen in €)	Jaarrekening 2017	Najaarsnota 2017	Vershil	Primair 2017
Personeelslasten totaal	7.588.400	7.615.700	-27.300	7.300.600
Rente en Afschrijvingen	544.300	532.600	11.700	504.700
Huisvesting	143.900	162.800	-18.900	183.200
Bureaunkosten	286.300	310.700	-24.400	438.800
Beheerskosten	1.517.700	1.443.000	74.700	1.321.600
Mutaties voorzieningen	252.800	128.300	124.500	68.000
TOTAAL LASTEN	10.333.400	10.193.100	140.300	9.816.900
BATEN (bedragen in €)				
Bijdrage bestaanskosten	3.706.800	3.591.600	115.200	3.495.300
Preventie & Voorlichting	4.800	3.300	1.500	-
Indicatiestelling	698.300	761.800	-63.500	831.800
Kredietverstrekking	526.000	530.100	-4.100	469.200
Stabilisatie & Herstel	3.986.500	3.959.900	26.600	3.986.100
Minnelijk schuldregelen	885.700	901.000	-15.300	894.900
Nazorg	9.800	9.400	400	7.000
Additionele afspraken	126.400	122.400	4.000	131.100
Overige Baten	11.900	9.700	2.200	-
TOTAAL BATEN	9.956.200	9.889.200	67.000	9.815.400
TOTAAL LASTEN	10.333.400	10.193.100	140.300	9.816.900
TOTAAL BATEN	9.956.200	9.889.200	67.000	9.815.400
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-377.200	-303.900	-73.300	-1.500
Toevoeging/onttrekking aan reserves	264.000	194.600	69.400	1.500
GEREALISEERD RESULTAAT	-113.200	-109.300	-3.900	-

Berekening van de afrekening met de deelnemende gemeenten over het jaar 2017

Totaal bijdrage dienstverlening per gemeente over het jaar 2017

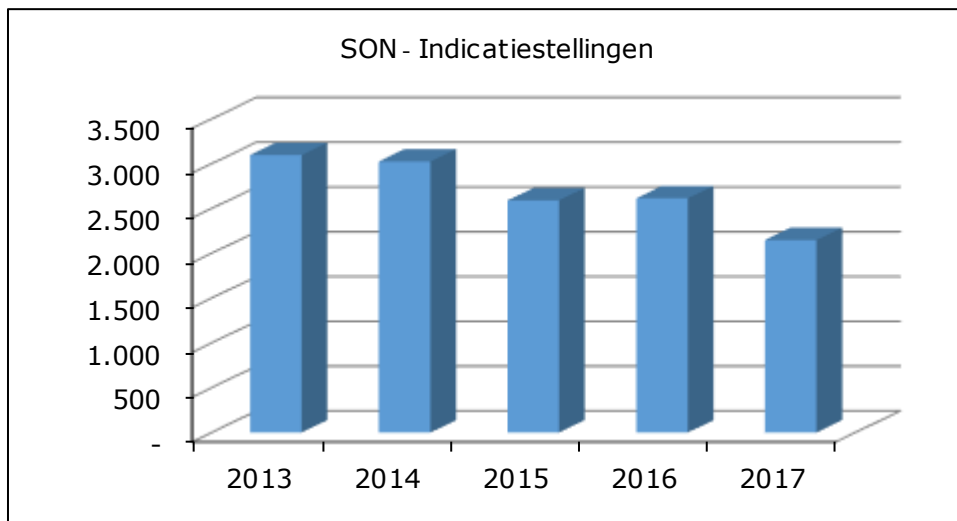
Gemeente	Huishoudens* abs.	Standaard dienstverlening (excl. Bewind)	Beschermings- Bewind (excl. Btw)	Totaal bijdrage bestaanskosten	Totaal bijdrage additionele dienstverlening	Totaal bijdrage gemeenten Jaarrekening 2017	Totaal bijdrage gemeenten Najaarsnota 2017	Verschil
Aalten	11.302	39.147	22.066	67.716	10.896	139.824	137.965	1.859
Almelo	31.997	310.144	228.192	376.819	3.351	918.506	933.051	-14.544
Berkelland	18.665	93.651	37.340	129.133	-	260.123	257.812	2.311
Borne	9.548	52.649	21.025	79.118	1.025	153.817	149.316	4.501
Bronckhorst	15.473	67.153	24.546	80.960	-	172.660	164.402	8.258
Dinkelland	10.097	27.823	16.334	48.729	4.294	97.180	97.273	-93
Enschede	77.572	832.154	739.620	1.172.054	42.581	2.786.409	2.760.131	26.278
Haaksbergen	10.051	44.074	33.519	77.255	2.974	157.821	155.581	2.241
Hellendoorn	14.466	55.683	19.409	93.581	2.153	170.826	167.341	3.486
Hengelo OV	37.072	178.244	159.316	359.962	522	698.044	681.840	16.203
Hof van Twente	14.692	84.813	37.409	121.085	3.025	246.331	245.337	995
Lochem	14.594	68.809	34.296	125.022	12.340	240.467	239.508	959
Losser	9.258	28.536	21.843	62.860	1.179	114.418	116.849	-2.431
Montferland	15.161	124.059	54.029	139.992	3.835	321.914	318.773	3.141
Oldenzaal	13.904	75.090	49.810	121.715	9.120	255.735	257.698	-1.963
Oost Geire	12.281	50.605	29.736	80.050	-	160.391	161.354	-963
Oude IJsselstreek	16.914	127.336	52.792	155.833	10.554	346.514	351.509	-4.995
Rijssen - Holten	14.026	65.482	35.706	85.029	5.023	191.240	185.427	5.813
Tubbergen	7.920	18.775	7.070	39.665	1.510	67.021	64.908	2.113
Twenterand	13.032	38.517	49.390	82.390	68.328	238.624	238.919	-295
Wierden	9.409	46.670	16.105	45.704	-	108.478	107.757	721
Winterswijk	12.678	118.795	66.373	162.173	4.706	352.048	341.058	10.989
Totaal	390.112	€ 2.548.209	€ 1.755.924	€ 3.706.845	€ 187.414	€ 8.198.391	€ 8.133.809	€ 64.582

* bron CBS 2017

Statistische gegevens

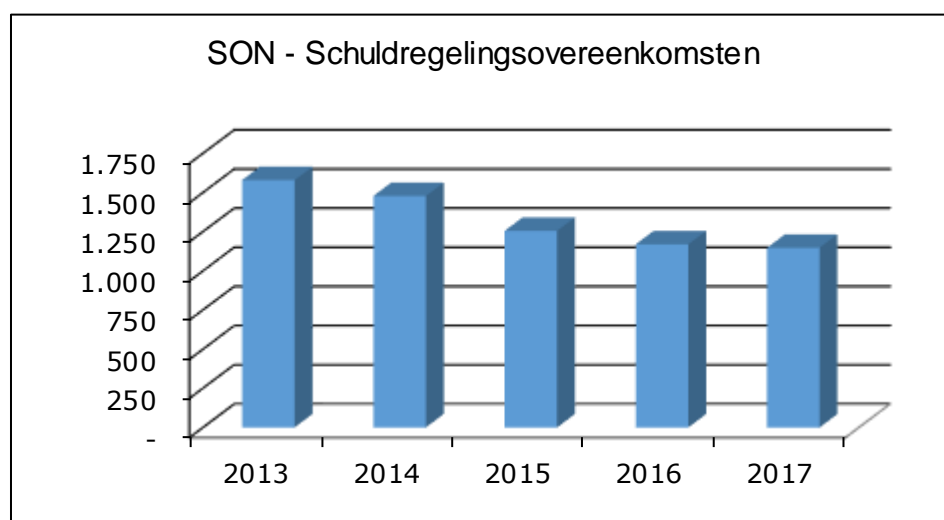
A. Fase I - Indicatiestellingen

Indicatiestellingen	2013		2014		2015		2016		2017	
	Indicatie- stellingen	Waarvan Crisis	Indicatie- stellingen	Waarvan Crisis	Indicatie- stellingen	Waarvan Crisis	Indicatie- stellingen	Waarvan Crisis	Indicatie- stellingen	Waarvan Crisis
Aalten	53	-	53	2	38	-	-	-	-	-
Almelo	427	16	384	15	399	15	409	8	299	4
Berkelland	105	-	92	-	85	2	100	1	84	-
Borne	66	4	58	3	52	2	50	1	38	1
Bronckhorst	42	1	50	-	52	-	54	1	78	1
Dinkelland	36	1	26	3	21	1	31	-	23	-
Enschede	1.121	55	1.132	79	988	76	888	42	779	33
Haaksbergen	32	-	57	-	41	-	56	3	36	1
Hellendoorn	56	-	37	-	31	-	51	-	31	-
Hengelo Ov.	219	30	239	27	148	7	130	-	113	1
Hof van Twente	97	7	93	3	80	3	82	-	69	2
Lochem	74	3	110	3	57	3	76	-	53	1
Losser	49	-	67	2	63	5	65	-	34	2
Montferland	149	-	122	-	117	2	134	-	121	1
Oldenzaal	117	5	105	7	101	4	88	1	70	2
Oost Gelre	52	1	49	-	49	1	53	-	45	-
Oude IJsselstreek	141	-	109	-	96	-	148	2	101	1
Rijssen-Holten	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tubbergen	22	1	19	-	8	1	20	-	11	-
Twenterand	84	1	51	-	41	-	28	-	22	-
Wierden	25	-	15	-	13	-	40	6	32	1
Winterswijk	108	1	158	14	111	7	112	1	110	-
Totaal:	3.097	126	3.026	158	2.591	129	2.615	66	2.149	51

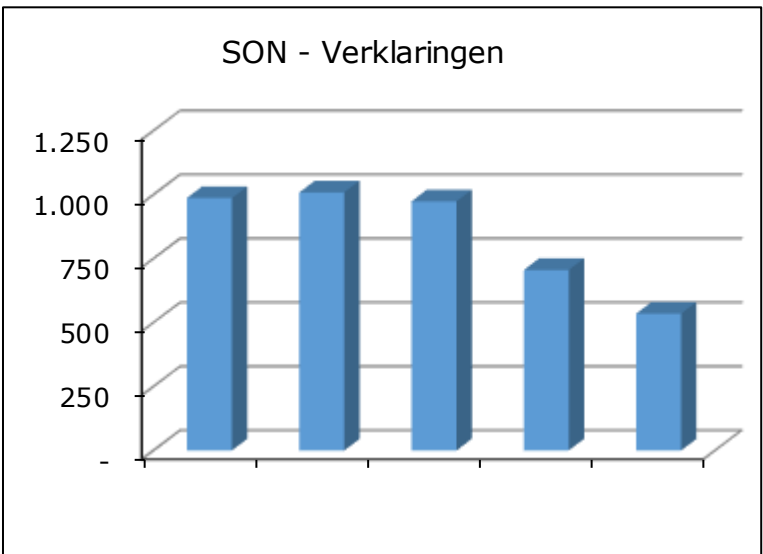
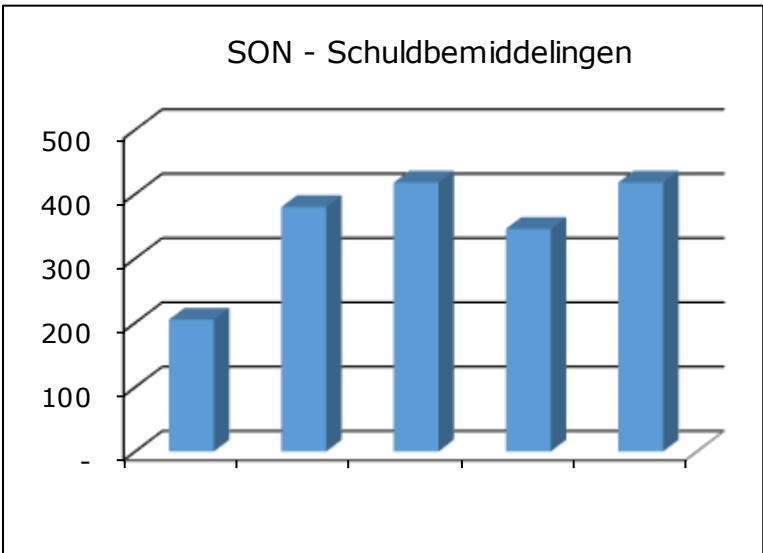
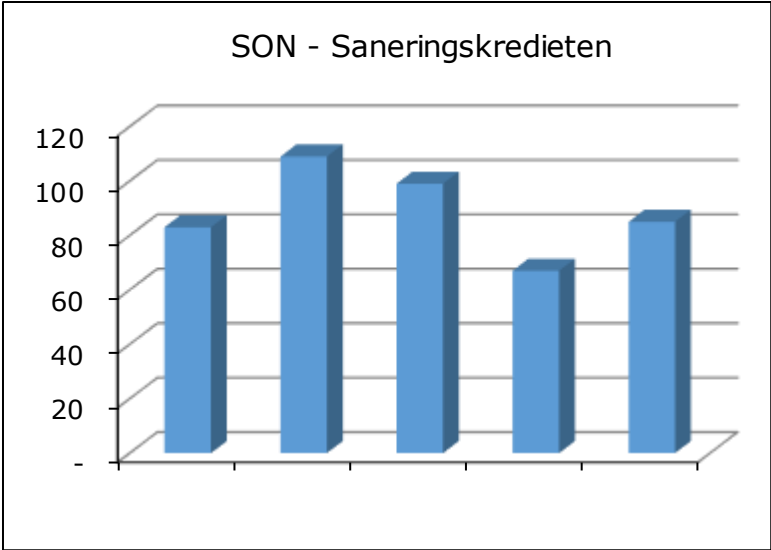
B. Fase II – Schulden oplossen (schuldregelings-overeenkomst)

	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Schuldregelings-overeenkomsten</i>	<i>Fase II</i>	<i>Fase II</i>	<i>Fase II</i>	<i>Fase II</i>	<i>Fase II</i>
Aalten	27	34	16	18	21
Almelo	201	209	170	209	131
Berkelland	57	41	40	42	49
Borne	36	34	20	22	25
Bronckhorst	28	22	19	23	33
Dinkelland	20	11	18	11	15
Enschede	546	463	411	313	351
Haaksbergen	21	27	27	7	19
Hellendoorn	33	32	18	34	20
Hengelo Ov.	153	151	128	100	120
Hof van Twente	49	46	43	36	27
Lochem	43	64	37	34	30
Losser	21	27	23	20	20
Montferland	51	66	72	44	61
Oldenzaal	59	28	36	38	31
Oost Gelre	20	15	22	18	14
Oude IJsselstreek	60	42	35	54	54
Rijssen-Holten	30	48	36	44	31
Tubbergen	12	14	6	5	12
Twenterand	41	48	43	41	28
Wierden	22	11	10	19	16
Winterswijk	50	45	25	38	39
Totaal:	1.580	1.478	1.255	1.170	1.147

C. Fase III – Schulden opgelost

	2013				2014				2015				2016				2017				
	SB	SK	HF	Wsnp	SB	SK	HF	Wsnp	SB	SK	HF	Wsnp	SB	SK	HF	Wsnp	SB	SK	HF	Wsnp	
Schulden opgelost door middel van																					
Aalten	2	-	2	14	6	4	-	22	5	2	-	17	6	3	-	15	4	6	-	4	
Almelo	20	11	11	124	43	14	1	122	54	13	-	139	38	6	8	137	12	12	9	62	
Berkelland	9	-	3	33	10	6	1	32	11	2	-	20	12	-	2	25	17	5	1	31	
Borne	7	-	1	26	7	1	-	29	3	-	-	18	7	2	1	11	12	-	1	16	
Bronckhorst	2	-	-	28	6	1	-	16	11	1	-	12	6	-	2	17	9	4	4	12	
Dinkelland	3	1	1	10	4	1	-	8	6	3	-	7	3	1	-	10	2	1	1	3	
Enschede	76	29	18	314	123	38	10	327	141	35	-	292	119	21	38	192	108	24	26	184	
Haaksbergen	2	1	2	21	5	1	-	13	9	4	-	22	7	-	2	8	3	3	1	10	
Hellendoorn	5	2	1	27	13	4	-	19	8	-	-	15	11	-	2	15	11	1	1	14	
Hengelo Ov.	28	12	10	86	51	15	1	93	37	10	-	100	33	5	10	52	42	6	11	42	
Hof van Twente	9	3	-	30	9	3	1	26	16	3	-	41	10	1	5	21	13	-	7	13	
Lochem	3	4	1	28	13	-	-	36	20	6	-	27	14	3	2	23	15	3	1	8	
Losser	1	1	1	17	5	-	-	20	6	-	-	15	3	6	2	12	5	1	-	8	
Montferland	6	3	2	48	7	3	1	47	19	2	-	57	19	6	1	34	20	5	3	25	
Oldenzaal	5	4	2	33	14	1	1	29	10	5	-	23	5	2	4	18	16	-	7	19	
Oost Gelre	2	-	1	11	6	1	1	11	5	-	-	11	6	-	2	7	11	1	-	9	
Oude IJsselstreek	8	6	3	35	10	3	-	39	11	5	-	43	17	3	2	27	21	4	1	19	
Rijssen-Holten	3	-	-	15	10	6	-	19	14	4	-	38	14	6	4	22	12	4	3	14	
Tubbergen	1	-	1	14	1	-	-	13	2	-	-	5	1	1	-	3	4	1	-	2	
Twenterand	2	4	6	28	10	2	-	41	17	2	-	33	5	1	3	34	10	-	6	21	
Wierden	2	-	1	17	7	-	-	17	3	-	-	14	3	-	1	6	6	-	-	6	
Winterswijk	9	2	2	28	20	5	-	30	10	2	-	25	7	1	1	17	15	4	4	13	
Totaal:	205	83	69	987	380	109	17	1.009	418	99	-	974	346	67	92	706	418	85	86	535	

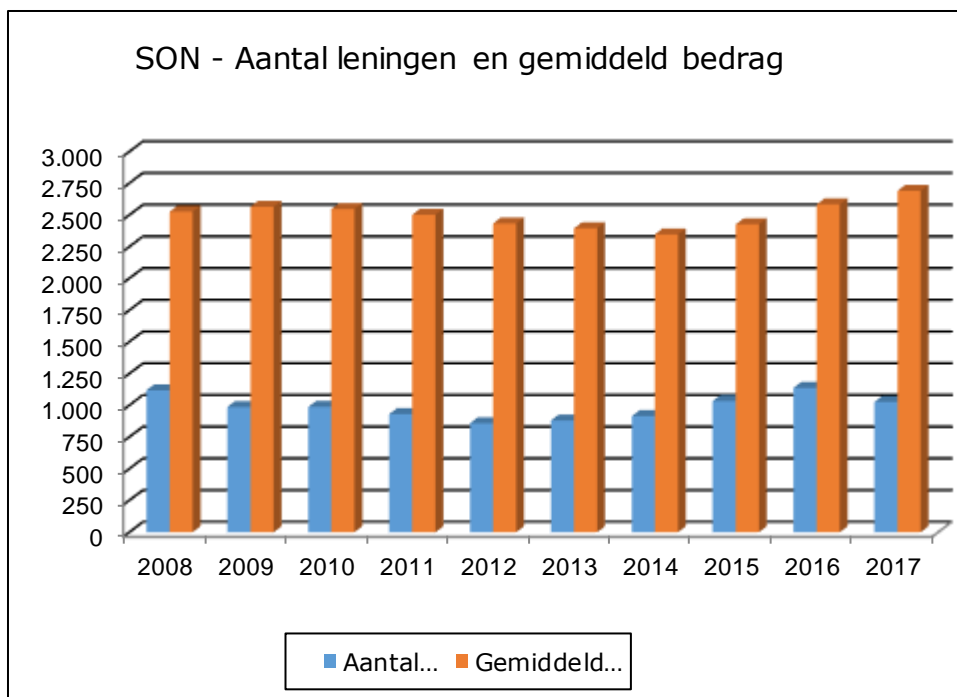
D. Kredietverstrekking

Verdeling verstrekte leningen per gemeente

SL-HF-SK	2013		2014		2015		2016		2017	
	Aantal	Netto bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)
Aalten	6	12.154	15	34.725	11	21.707	5	13.049	12	24.027
Almelo	106	248.244	97	213.539	98	220.613	95	219.330	110	252.923
Berkelland	29	99.671	27	78.384	27	97.281	51	194.146	62	260.917
Borne	13	28.919	14	32.103	16	49.567	7	15.259	5	12.076
Bronckhorst	8	24.502	11	23.176	12	28.019	12	25.829	14	33.485
Dinkelland	14	46.749	13	41.642	7	12.791	5	12.979	4	8.642
Enschede	316	632.996	337	707.313	354	718.046	450	946.278	348	754.287
Haaksbergen	15	44.558	13	33.842	18	45.074	9	21.367	10	23.611
Hellendoorn	20	42.387	26	52.152	30	58.289	36	68.098	16	33.698
Hengelo Ov.	89	261.687	84	204.230	71	172.269	56	144.389	71	183.175
Hof van Twente	26	67.417	30	87.162	42	155.774	60	216.782	34	126.846
Lochem	12	22.441	4	7.757	9	17.318	10	23.280	10	20.844
Losser	12	32.195	10	20.132	35	116.742	43	121.324	25	90.564
Montferland	38	74.967	37	85.576	49	103.401	27	63.630	20	50.996
Oldenzaal	35	73.350	31	60.307	69	152.631	32	72.202	43	112.430
Oost Gelre	16	49.229	19	61.862	31	104.090	41	147.526	27	114.716
Oude IJsselstreek	36	78.324	48	104.922	41	73.675	44	89.276	56	115.008
Rijssen-Holten	21	86.386	21	81.560	28	135.212	52	265.981	53	246.086
Tubbergen	3	3.710	1	2.283	2	3.270	5	12.083	3	5.637
Twenterand	32	96.899	34	110.365	41	92.674	54	119.995	38	76.357
Wierden	6	16.309	5	16.950	5	14.164	2	6.355	3	7.259
Winterswijk	27	65.090	37	87.759	37	112.503	42	142.379	54	183.705
<i>Recentelijk verhuisd:</i>	1	2.347	1	2.461	2	6.917			10	29.128
Totaal:	881	2.110.530	915	2.150.202	1.035	2.512.027	1.138	2.941.537	1.028	2.766.416

Jaar	Aantal leningen	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Index 2008=100
2008	1.119	2.828.436	2.528	100
2009	987	2.532.856	2.566	102
2010	988	2.517.233	2.548	101
2011	931	2.329.882	2.503	99
2012	860	2.093.372	2.434	96
2013	881	2.110.530	2.396	95
2014	916	2.150.202	2.347	93
2015	1.035	2.512.027	2.427	96
2016	1.138	2.941.537	2.585	102
2017	1.028	2.766.415	2.691	106

Jaar	Uitstaand saldo (€)	Index 2008=100	Toename / afname Uitstaand saldo (€)
2008	4.544.393	100	
2009	4.663.855	103	119.462
2010	4.614.790	102	70.397
2011	4.388.531	97	-155.862
2012	4.126.406	91	-417.987
2013	4.133.387	91	-411.006
2014	4.195.457	92	-348.936
2015	4.562.648	100	18.255
2016	5.197.727	114	653.334
2017	5.195.890	114	651.497

Borgstellingen ten opzichte van totaal aantal leningen

Borgstellingen t.o.v. totaal aantal leningen	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal met borg gsd	158	142	309	444	310
Aantal met instelling borg	2	1	-	-	-
Aantal met persoonl. borg	2	2	-	-	-
Aantal met borg SON	84	104	93	69	84
Aantal zonder borg	635	666	633	625	634
Totaal aantal:	881	915	1.035	1.138	1.028
Omzet met borg gsd (€)	430.995	413.357	915.724	1.345.662	1.141.870
Omzet met instelling borg (€)	7.703	1.328	-	-	-
Omzet met persoonl. borg (€)	12.883	12.807	-	-	-
Omzet met borg SON (€)	152.882	204.137	150.604	116.313	136.393
Omzet zonder borg (€)	1.506.067	1.518.573	1.445.699	1.479.563	1.488.152
Totaal omzet (€):	2.110.530	2.150.202	2.512.027	2.941.537	2.766.415

Verdeling uitbetaalde leningen naar looptijdklassen

Looptijdklassen	2013	2014	2015	2016	2017
0-12 maanden	22	22	18	20	16
13-24 maanden	93	92	68	58	64
25-36 maanden	433	474	623	718	570
37-48 maanden	114	117	81	90	88
49-60 maanden	218	209	244	252	290
boven 60 maanden	1	1	1	-	-
Totaal:	881	915	1.035	1.138	1.028

Verdeling uitbetaalde leningen naar inkomensklassen

Netto inkomen per maand	2013			2014			2015			2016			2017		
	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)
tot 700	2	4.358	2.179	3	4.630	1.543	5	13.960	2.792	11	13.355	1.214	20	25.730	1.286
701 - 800	3	4.635	1.545	7	18.778	2.683	7	18.203	2.600	12	14.173	1.181	7	9.423	1.346
801 - 900	251	480.217	1.913	151	269.929	1.788	55	105.772	1.923	24	43.362	1.807	11	17.044	1.549
901 - 1.000	210	398.192	1.896	294	555.335	1.889	511	1.024.822	2.006	636	1.350.110	2.123	480	1.005.532	2.095
1.001 - 1.100	117	270.683	2.314	149	324.377	2.177	114	237.359	2.082	95	212.108	2.233	84	172.970	2.059
1.101 - 1.300	219	604.415	2.760	212	606.285	2.860	243	752.756	3.098	170	562.881	3.311	122	356.980	2.926
1.301 - 1.700	46	155.758	3.386	74	251.117	3.393	83	269.575	3.248	158	589.447	3.731	276	1.052.072	3.812
1.701 - 2.500	25	120.431	4.817	20	94.749	4.737	15	81.580	5.439	27	125.063	4.632	24	104.728	4.364
boven 2.500	8	71.841	8.980	5	25.001	5.000	2	8.000	4.000	5	31.037	6.207	4	21.936	5.484
nb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal:	881	2.110.530	2.396	915	2.150.202	2.350	1.035	2.512.027	2.427	1.138	2.941.537	2.585	1.028	2.766.416	2.691

Verdeling uitbetaalde leningen naar bedragklassen

Netto bedragklasse (€)	2013			2014			2015			2016			2017		
	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)
tot 700	28	16.057	573	21	11.408	543	25	13.295	532	32	17.288	540	25	12.209	488
701 - 1.100	56	53.247	951	51	48.509	951	57	55.746	978	54	52.063	964	55	53.105	966
1.101 - 2.300	410	702.907	1.714	458	785.361	1.715	470	795.225	1.692	503	869.107	1.728	377	638.988	1.695
2.301 - 3.400	244	664.135	2.722	256	691.372	2.701	311	830.406	2.670	298	802.678	2.694	324	867.692	2.678
3.401 - 4.500	96	360.405	3.754	79	298.772	3.782	102	386.780	3.792	151	571.651	3.786	138	536.841	3.890
4.501 - 6.800	39	217.965	5.589	33	173.329	5.252	55	294.908	5.362	73	408.527	5.596	87	485.454	5.580
6.801 - 9.000	6	45.840	7.640	13	98.347	7.565	11	86.784	7.889	22	168.290	7.650	20	146.612	7.331
9.001 - 15.000	1	13.735	13.735	4	43.104	10.776	3	30.761	10.254	5	51.933	10.387	2	25.514	12.757
15.001 - 20.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20.001 - 25.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
boven 25.000	1	36.240	36.240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal:	881	2.110.530	2.396	915	2.150.202	2.350	1.035	2.512.027	2.427	1.138	2.941.537	2.585	1.028	2.766.416	2.691

Verdeling uitbetaalde leningen naar leeftijdsgroepen

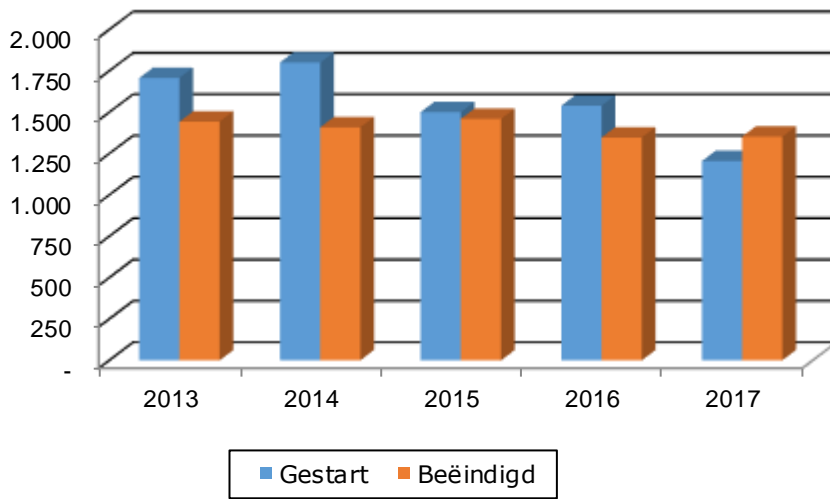
Leeftijdsgroepen	2013			2014			2015			2016			2017		
	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)
tot 20 jr.	10	21.303	2.130	17	40.196	2.364	15	26.290	1.753	26	70.579	2.715	32	87.736	2.742
21 - 30 jr.	139	320.168	2.303	148	333.772	2.255	206	495.062	2.403	275	672.575	2.446	175	454.822	2.599
31 - 40 jr.	185	449.707	2.431	170	410.644	2.416	231	595.936	2.580	242	677.471	2.799	224	649.395	2.899
41 - 50 jr.	197	521.178	2.646	215	527.750	2.455	222	574.652	2.589	236	707.154	2.996	222	645.028	2.906
51 - 60 jr.	187	433.925	2.320	198	477.358	2.411	189	440.698	2.332	208	477.902	2.298	206	496.284	2.409
61 - 70 jr.	120	274.911	2.291	114	252.081	2.211	124	280.681	2.264	110	252.799	2.298	121	308.240	2.547
boven 70 jr.	43	89.337	2.078	53	108.401	2.045	48	98.709	2.056	41	83.058	2.026	48	124.911	2.602
Totaal:	881	2.110.530	2.396	915	2.150.202	2.350	1.035	2.512.027	2.427	1.138	2.941.537	2.585	1.028	2.766.416	2.691

E. Budgetbeheer

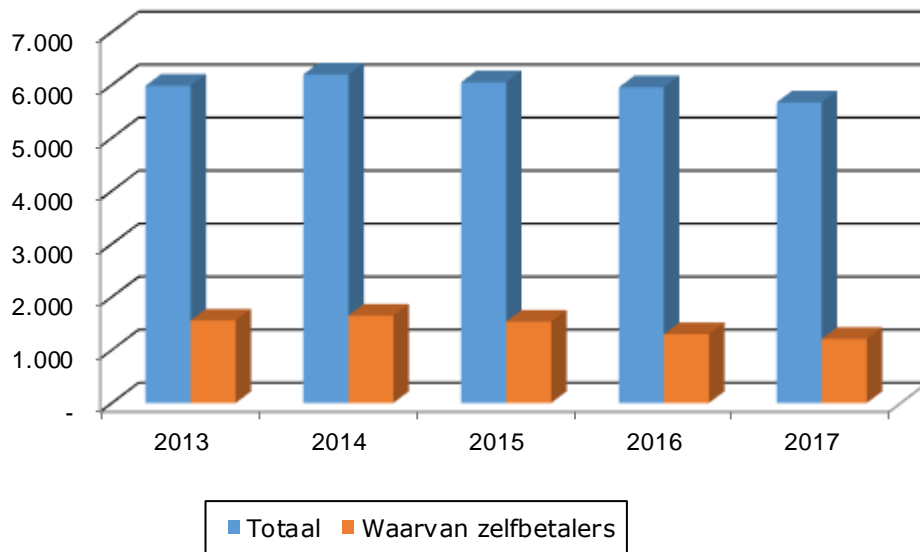
Budgetbeheer	2013					2014					2015				
	Aanvraag	Gestart	Beëindigd	Actief per 31-12	waarvan zelfbet.	Aanvraag	Gestart	Beëindigd	Actief per 31-12	waarvan zelfbet.	Aanvraag	Gestart	Beëindigd	Actief per 31-12	waarvan zelfbet.
Aalten	39	22	16	94	15	61	32	16	111	12	38	25	16	114	10
Almelo	299	210	203	835	381	300	206	202	812	444	320	215	210	819	400
Berkelland	69	61	37	177	40	72	49	35	179	37	67	35	43	169	41
Borne	59	40	22	112	27	37	26	13	127	33	38	22	21	121	32
Bronckhorst	33	18	24	80	10	33	26	24	79	9	44	25	25	71	12
Dinkelland	31	22	13	66	9	22	13	8	67	8	16	8	18	54	8
Enschede	772	569	547	1.815	576	902	586	514	1.796	592	810	455	439	1.754	539
Haaksbergen	24	22	17	104	16	54	35	27	112	13	29	22	28	100	18
Hellendoorn	52	47	22	143	14	41	31	33	146	14	44	37	26	157	17
Hengelo Ov.	247	178	148	764	187	262	187	152	766	182	237	165	189	736	167
Hof van Twente	64	44	33	176	30	84	49	29	193	22	65	36	28	197	20
Lochem	65	50	21	119	13	87	61	29	144	11	46	25	25	134	19
Losser	26	21	34	108	39	46	32	31	109	46	42	27	33	98	38
Montferland	78	54	48	172	14	97	71	47	191	16	104	58	50	192	19
Oldenzaal	83	59	48	218	25	60	42	44	215	24	62	31	54	185	32
Oost Gelre	33	22	16	106	9	41	33	23	108	8	46	27	27	102	8
Oude IJsselstreek	96	77	51	250	25	127	95	55	279	18	88	71	57	287	16
Rijssen-Holten	61	49	29	141	19	61	45	26	160	24	64	44	38	162	26
Tubbergen	21	13	2	35	4	21	17	7	43	4	14	15	14	43	4
Twenterand	81	60	59	197	65	83	59	33	211	68	80	62	46	227	68
Wierden	32	25	23	90	34	24	20	18	92	43	38	39	22	104	32
Winterswijk	72	45	31	186	4	135	86	43	240	5	87	57	51	227	9
<i>Recentelijk verhuisd:</i>									18	16					
Totaal:	2.337	1.708	1.444	5.988	1.556	2.650	1.801	1.409	6.198	1.649	2.379	1.501	1.460	6.053	1.535

Budgetbeheer	2016					2017				
	Aanvraag	Gestart	Beëindigd	Actief per 31-12	waarvan zelfbet.	Aanvraag	Gestart	Beëindigd	Actief per 31-12	waarvan zelfbet.
Aalten	35	23	20	113	9	24	10	25	96	7
Almelo	382	221	187	820	297	242	150	190	758	282
Berkelland	72	41	27	175	34	51	26	33	166	31
Borne	32	25	22	124	27	25	15	24	110	21
Bronckhorst	47	30	21	69	12	59	48	21	95	10
Dinkelland	29	18	15	53	9	24	12	12	50	10
Enschede	764	492	411	1.740	436	616	375	428	1.654	397
Haaksbergen	50	33	23	105	22	36	22	22	102	25
Hellendoorn	45	38	28	159	22	31	19	38	136	25
Hengelo Ov.	210	127	179	674	168	189	118	163	622	157
Hof van Twente	66	38	40	183	29	48	37	34	179	22
Lochem	70	40	28	138	15	31	18	27	121	16
Losser	49	31	29	92	29	33	20	20	91	33
Montferland	99	74	45	199	14	84	54	53	187	13
Oldenzaal	75	46	50	175	28	58	39	36	172	29
Oost Gelre	30	24	19	105	11	30	20	27	100	10
Oude IJsselstreek	101	50	57	269	15	76	46	48	256	10
Rijssen-Holten	64	38	22	167	25	53	45	29	187	22
Tubbergen	9	5	10	38	4	11	6	3	41	5
Twenterand	82	54	44	227	58	72	48	47	220	55
Wierden	44	38	21	113	26	39	30	28	112	25
Winterswijk	79	54	50	219	8	70	48	45	216	7
<i>Recentelijk verhuisd:</i>										
Totaal:	2.434	1.540	1.348	5.957	1.298	1.902	1.206	1.353	5.671	1.212

SON - Gestarte en beëindigde BBR

SON - Actieve BBR per 31-12

F. Beschermingsbewind

	2013	2014	2015	2016	2017
Almelo	56	95	108	131	154
Hellendoorn	11	13	12	15	17
Rijssen-Holten	11	13	16	21	26
Tubbergen	1	2	2	2	5
Twenterand	21	25	25	34	33
Wierden	1	3	5	9	12
Aalten	5	8	10	18	16
Berkelland	13	21	18	26	26
Bronckhorst	2	8	11	16	16
Enschede	250	393	413	473	518
Haaksbergen	4	10	18	18	23
Lochem	7	11	15	16	24
Losser	4	6	6	11	15
Montferland	5	11	14	24	35
Oost Gelre	5	13	17	20	23
Oude IJsselstreek	9	20	20	29	35
Winterswijk	14	29	40	40	50
Borne	10	12	13	11	16
Dinkelland	2	4	5	10	12
Hengelo OV.	79	116	117	113	114
Hof van Twente	13	12	16	25	29
Oldenzaal	31	32	32	33	33
Buiten werkgebied	4	13	17	19	24
Totaal	558	870	950	1.114	1.256